

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)			Biomedyczne podstawy rozwoju i wychowania												Kod przedmiotu		K1						
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych											
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia									Profil studiów			praktyczny								
Kierunek studiów			Pedagogika									Specjalność											
Moduł kształcenia			Kierunkowy									Język wykładowy			polski								
Semestr			I									Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną								
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO1	3										9	ZO1	3						
						15	ZO1	3										9	ZO1	3			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						45						Praca własna studenta						57					
Razem						75						Razem						75					
ECTS						3						ECTS						3					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Znajomość budowy i funkcjonowania organizmu człowieka w zakresie programu szkoły średniej oraz higieny i zachowań prozdrowotnych.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Przedstawienie współczesnych poglądów nauki na miejsce człowieka w świecie organizmów żywych. Zapoznanie studentów z wiedzą o środowiskowych, cywilizacyjnych i genetycznych uwarunkowaniach rozwoju ontogenetycznego człowieka. Przekazanie podstawowych informacji o budowie ciała człowieka i funkcjonowaniu układów jego narządów. Przedstawienie charakterystycznych cech rozwoju biologicznego człowieka. WYROBIENIE umiejętności prawidłowej oceny rozwoju biologicznego dziecka. Wskazanie zależności występujących pomiędzy stylem życia człowieka a stanem jego zdrowia. Rozbudzenie zainteresowania studentów problemami zależności pomiędzy stanem zdrowia dziecka a jakością jego osiągnięć szkolnych.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																		EFEKT			
		Wiedza																					
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym różne koncepcje rozwoju człowieka: od naturalistycznych - medycznych i biologicznych po społeczno-kulturowe.																				K_W05	
	W1.1	Student ma uporządkowaną wiedzę na temat biomedycznych i psychologicznych podstaw rozwoju i wychowania człowieka																					
		Umiejętności																					
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).																				K_U03	
	U1.1	Student potrafi wykorzystywać i integrować wiedzę z zakresu pedagogiki oraz auksologii w celu analizy problemów pedagogicznych																					

U2	Umie w stopniu zaawansowanym argumentować własne stanowisko, prezentować własne poglądy w odniesieniu do wybranych koncepcji i przejawów pedagogicznych działań.		K_U14	
	U2.1	Student potrafi korzystać z teorii dotyczących rozwoju człowieka oraz krytycznie je oceniać		
Kompetencje				
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K1.1	Student ma przekonanie o sensie, wartości i potrzebie podejmowania działań szerzenia nabytej wiedzy biomedycznej i psychologicznej w środowisku społecznym		
K2	Jest zdolny w stopniu zaawansowanym do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.		K_K07	
	K2.1	Student jest gotów do budowania relacji opartej na wzajemnym zaufaniu pomiędzy wszystkimi podmiotami procesu wychowania i kształcenia oraz włączania ich w działania sprzyjające efektywności edukacyjnej		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Miejsce człowieka w świecie organizmów żywych. Współczesne poglądy na drzewo genealogiczne człowieka i przebieg antropogenezy. Charakterystyczne formy istot człowiekowatych występujących w linii rozwoju filogenetycznego człowieka.		3	2
2	Podobieństwa i różnice w budowie i funkcjonowaniu ciała człowieka w porównaniu z innymi ssakami.		2	2
3	Wpływ warunków biogeograficznych, bytowych i kulturowych na rozwój biologiczny i zdrowie człowieka.		4	2
4	Zróżnicowanie budowy ciała człowieka jako wynik adaptacji do różnych warunków środowiska przyrodniczego. Rasy ludzkie.		2	1
5	Genetyczne czynniki dziedziczenia i rozwoju człowieka.		2	1
6	Typy budowy ciała i dymorfizm płciowy człowieka.		2	1
Ćwiczenia			15	9
1	Etapy rozwoju ontogenetycznego człowieka. Charakterystyka rozwoju biologicznego, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dziecięcego i młodzieńczego.		5	3
2	Pojęcie normy rozwojowej i wieku rozwojowego. Metody oceny rozwoju biologicznego dzieci i młodzieży.		2	1
3	Charakterystyka budowy i funkcjonowania narządów wewnętrznych człowieka. Podstawowe zasady higieny tych narządów.		4	3
4	Koordynacja nerwowa i hormonalna procesów życiowych w organizmie człowieka.		2	1
5	Odchylenia od normy w zakresie zdrowia i rozwoju występujące w okresach dzieciństwa i dojrzewania oraz ich wpływ na efektywność edukacyjną		2	1
METODY DYDAKTYCZNE				
Platforma e-learningowa Google Classroom – dostęp do materiałów wykładowych, testów, forów dyskusyjnych i komunikacji z prowadzącym. Prezentacje multimedialne (PowerPoint, PDF) – slajdy ilustrujące treści wykładu, tj.: schematy rozwoju biologicznego, rysunki anatomiczne, procesy fizjologiczne. Literatura naukowa, podręczniki, atlasy anatomiczne i fizjologiczne. Filmy edukacyjne i animacje – np. filmy o etapach życia płodowego, dojrzewaniu, procesach neurobiologicznych. Modele 3D online (np. układ kostny, nerwowy) – interaktywne narzędzia wspomagające zrozumienie anatomii i fizjologii. Materiały graficzne (plakaty, infografiki) – np. przedstawiające okresy rozwoju prenatalnego i postnatalnego. Rzutnik multimedialny / projektor – prezentacja materiałów graficznych i wideo. Prezentacje PowerPoint / PDF – omówienie przypadków, schematów rozwojowych.				
KRYTERIA OCENY				
e-Wykład				
1. Kolokwium pisemne pytania zamknięte. 2. Aktywność na platformie e-learningowej. Regularne logowanie, uczestnictwo w forach dyskusyjnych, wykonanie wszystkich obowiązkowych materiałów (np. quizy, mini-testy, interaktywne lekcje). 3. Terminowość. Zaliczenie wszystkich obowiązkowych elementów w wyznaczonych terminach. Nieterminowość może skutkować obniżeniem oceny końcowej.				

Ćwiczenia				
1. Obecność i aktywność na zajęciach. Aktywne uczestnictwo w dyskusji, praca w grupach, wykonywanie ćwiczeń. 2. Przygotowanie do zajęć. Znajomość materiałów wskazanych przez prowadzącego, umiejętność interpretowania zagadnień związanych z rozwojem biologicznym i zdrowiem dziecka. 3. Zadania praktyczne i projekty, m.in. wykonywanie analiz przypadków, pomiarów antropometrycznych, opracowywanie obserwacji rozwoju psychofizycznego dziecka, przygotowanie arkuszy obserwacyjnych.				
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ				
KOD		OPIS		EFEKT
		Wiedza	e-Wykład	
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W05
		Umiejętności	e-Wykład	
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U03
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U14
		Kompetencje	e-Wykład	
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K02
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K07
		Wiedza	Ćwiczenia	
W1	W1.1	1	projekt	K_W05
		2	aktywność na zajęciach	
		Umiejętności	Ćwiczenia	
U1	U1.1	1	projekt	K_U03
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	projekt	K_U14
		2	aktywność na zajęciach	
		Kompetencje	Ćwiczenia	
K1	K1.1	1	projekt	K_K02
		2	aktywność na zajęciach	
K2	K2.1	1	projekt	K_K07
		2	aktywność na zajęciach	
FORMY OCENY				
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:				
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów
Kryteria oceniania wg skali:				
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym		
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym		
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym		
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym		
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym		
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce		
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
		Forma aktywności		
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		3018
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		1015
	2	Czytanie wskazanej literatury		1515
	3	Przygotowanie projektu		1012
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		1015
		Suma godzin:		7575
		Punkty ECTS:		33
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Kaczmarek M., Wolański N., <i>Rozwój biologiczny człowieka: od poczęcia do śmierci</i> , PWN, Warszawa 2018.			

2	Mięsowicz I. (red.), <i>Auksologia: rozwój biologiczny człowieka i metody jego oceny od narodzin do dorosłości</i> , APS, Warszawa 2001.
3	Wojnarowska B., Kowalewska A., Izdebski Z., Komosińska K., <i>Biomedyczne podstawy kształcenia i wychowania: podręcznik akademicki</i> , PWN, Warszawa 2010.
Uzupełniająca	
1	Aleksandrowicz R., <i>Mały atlas anatomiczny</i> , PZWL, Warszawa 2015.
2	Doleżych B., Łaszczyca P. (red.), <i>Biomedyczne podstawy rozwoju z elementami higieny szkolnej: podręcznik akademicki dla studentów kierunków pedagogicznych i psychologii</i> , Adam Marszałek, Toruń 2005.
3	Obuchowska I., <i>Drogi dorastania: psychologia rozwojowa okresu dorastania dla rodziców i wychowawców</i> , WSiP, Warszawa 1996.
4	Wolański N., <i>Ekologia człowieka: podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka</i> , t. 1: <i>Wrażliwość na czynniki środowiska i biologiczne zmiany przystosowawcze</i> , PWN, Warszawa 2006.
5	Wolański N., <i>Ekologia człowieka: podstawy ochrony środowiska i zdrowia człowieka</i> , t. 2: <i>Ewolucja i dostosowanie biokulturowe</i> , PWN, Warszawa 2006.
6	Wolański N., <i>Rozwój biologiczny człowieka: podstawy auksologii, gerontologii i promocji zdrowia</i> , PWN, Warszawa 2005.

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)			Psychologia rozwojowa dzieci i młodzieży										Kod przedmiotu		K2								
			Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot										Instytut Nauk Społecznych										
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia					Profil studiów			praktyczny												
Kierunek studiów			Pedagogika					Specjalność															
Moduł kształcenia			Kierunkowy					Język wykładowy			polski												
Semestr			I					Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną												
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO1	3									9	ZO1	3							
						15	ZO1	3									9	ZO1	3				
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
e-Wykład					15					e-Wykład					9								
Ćwiczenia					15					Ćwiczenia					9								
Razem					30					Razem					18								
Praca własna studenta					45					Praca własna studenta					57								
Razem					75					Razem					75								
ECTS					3					ECTS					3								
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Podstawowa wiedza z zakresu psychologii ogólnej oraz zagadnień pedagogiki rozwojowej. Gotowość do pracy refleksyjnej i analizy zjawisk wychowawczych w kontekście rozwoju jednostki.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z przebiegiem rozwoju psychicznego dziecka i adolescenta, ze szczególnym uwzględnieniem wymiarów emocjonalnych, poznawczych i społecznych. Zajęcia mają na celu rozwijanie zdolności rozumienia i wspierania rozwoju ucznia w środowisku edukacyjnym i wychowawczym.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS														EFEKT							
Wiedza																							
W1		Zna różne ujęcia funkcjonowania człowieka, rozumie ich filozoficzne, humanistyczne i społeczne źródła oraz konteksty.																K_W04					
		W1.1		zna etapy rozwoju psychicznego od okresu niemowlęcego do późnej adolescencji																			
		W1.2		rozumie czynniki biologiczne, psychiczne i społeczne wpływające na rozwój																			
		W1.3		rozumie znaczenie środowiska rodzinnego, szkolnego i rówieśniczego dla rozwoju psychospołecznego dziecka																			
W2		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym różne koncepcje rozwoju człowieka: od naturalistycznych - medycznych i biologicznych po społeczno-kulturowe.																K_W05					
		W2.1		zna etapy rozwoju psychicznego od okresu niemowlęcego do późnej adolescencji																			
		W2.2		rozumie czynniki biologiczne, psychiczne i społeczne wpływające na rozwój																			
		W2.3		rozumie znaczenie środowiska rodzinnego, szkolnego i rówieśniczego dla rozwoju psychospołecznego dziecka																			
Umiejętności																							
U1		Na podstawie własnej obserwacji potrafi w stopniu zaawansowanym analizować różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.																K_U02					
		U1.1		potrafi analizować potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży w różnych fazach życia																			
		U1.2		potrafi rozpoznać objawy zaburzeń rozwojowych i trudności adaptacyjnych																			

U2	Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).			K_U03	
	U2.1	potrafi analizować potrzeby rozwojowe dzieci i młodzieży w różnych fazach życia			
	U2.2	potrafi rozpoznać objawy zaburzeń rozwojowych i trudności adaptacyjnych			
Kompetencje					
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.			K_K02	
	K1.1	posługuje się w swojej praktyce pedagogicznej wiedzą z zakresu psychologii rozwojowej dzieci i młodzieży			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Wprowadzenie do psychologii rozwoju: założenia i podstawowe pojęcia.			1	0,5
2	Metody badawcze w psychologii rozwoju.			1	0,5
3	Rozwój w okresie niemowlęcym i wczesnodziecięcym.			2	1
4	Rozwój poznawczy i językowy w dzieciństwie.			2	1
5	Rozwój emocjonalny i przywiązanie.			1	1
6	Tożsamość i rozwój Ja.			1	1
7	Okres przedszkolny – rozwój społeczny i zabawa.			1	1
8	Młodszy wiek szkolny – rozwój moralny i samoregulacja.			2	1
9	Adolescencja – zmiany biologiczne, poznawcze i psychospołeczne.			2	1
10	Czynniki ryzyka i zaburzenia rozwoju.			2	1
Ćwiczenia				15	9
1	Analiza przypadków dzieci z różnymi profilami rozwojowymi.			2	1
2	Obserwacja zachowań rozwojowych (realnych lub na nagraniach).			2	1
3	Praca z testami rozwojowymi i skalami oceny.			2	1
4	Tworzenie profili rozwoju dzieci z uwzględnieniem środowiska.			2	1
5	Rola nauczyciela i wychowawcy w monitorowaniu rozwoju.			1	1
6	Scenariusze wsparcia ucznia w kryzysie rozwojowym.			2	1
7	Dyskusja problemów wychowawczych z perspektywy rozwojowej.			2	1
8	Przygotowanie do zaliczenia praktycznego – analiza i prezentacja przypadków.			2	2
METODY DYDAKTYCZNE					
Prezentacje multimedialne i wykresy rozwoju psychicznego. Karty pracy, testy rozwojowe, arkusze diagnozy funkcjonalnej. Przykładowe przypadki do analizy. Platforma e-learningowa z dostępem do materiałów. Interaktywna tablica, flipcharty i przestrzeń do pracy grupowej.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
Kolokwium pisemne z zakresu treści wykładowych.					
Ćwiczenia					
Aktywność na zajęciach i zaangażowanie w ćwiczenia. Przygotowanie i prezentacja analizy przypadku.					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS				EFEKT
		Wiedza	e-Wykład		
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_W04	
		2	aktywność na zajęciach		
	W1.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		
		2	aktywność na zajęciach		
	W1.3	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_W05	
		2	aktywność na zajęciach		
	W2.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		
		2	aktywność na zajęciach		

	W2.3	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	
		2	aktywność na zajęciach	
Umiejętności e-Wykład				
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_U02
		2	aktywność na zajęciach	
	U1.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_U03
		2	aktywność na zajęciach	
	U2.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	
		2	aktywność na zajęciach	
Kompetencje e-Wykład				
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_K02
		2	aktywność na zajęciach	
Wiedza Ćwiczenia				
W1	W1.1	1	prezentacja multimedialna	K_W04
		2	aktywność na zajęciach	
	W1.2	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
	W1.3	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
W2	W2.1	1	prezentacja multimedialna	K_W05
		2	aktywność na zajęciach	
	W2.2	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
	W2.3	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
Umiejętności Ćwiczenia				
U1	U1.1	1	prezentacja multimedialna	K_U02
		2	aktywność na zajęciach	
	U1.2	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	prezentacja multimedialna	K_U03
		2	aktywność na zajęciach	
	U2.2	1	prezentacja multimedialna	
		2	aktywność na zajęciach	
Kompetencje Ćwiczenia				
K1	K1.1	1	prezentacja multimedialna	K_K02
		2	aktywność na zajęciach	
FORMY OCENY				
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:				
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów
Kryteria oceniania wg skali:				
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym		
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym		
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym		
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym		
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym		
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce		
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
NAKLAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na

		Forma aktywności	zrealizowanie aktywności	
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk	30	18
PW	1	Przygotowanie do zajęć	10	15
	2	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.	15	20
	3	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	20	22
		Suma godzin:	75	75
		Punkty ECTS:	3	3
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Bee H., Boyd D., <i>Psychologia rozwoju człowieka</i> , Zysk i S-ka, Poznań 2015.			
2	Brzezińska A., <i>Spoleczna psychologia rozwoju</i> , Scholar, Warszawa 2017.			
3	Harwas-Napierała B., Trempała J. (red.), <i>Psychologia rozwoju człowieka</i> , PWN, Warszawa 2021.			
4	Kozłowska A., <i>Psychologia rozwoju dzieci i młodzieży</i> , UAM, Poznań 2019.			
5	Obuchowska I., <i>Adolescencja: zagrożenia i szanse</i> , Difin, Warszawa 2016.			
Uzupełniająca				
1	Erikson E., <i>Tożsamość a cykl życia</i> , Zysk i S-ka, Poznań 2018.			
2	Matczak A., <i>Psychologiczne podstawy edukacji szkolnej</i> , PWN, Warszawa 2020.			
3	Muszyńska J., <i>Diagnoza rozwoju dziecka w praktyce pedagogicznej</i> , PWN, Warszawa 2022.			
4	Schaffer H. R., <i>Rozwój społeczny dziecka</i> , GWP, Gdańsk 2016.			
5	Tomaszewski T., <i>Rozwój psychiczny dzieci i młodzieży</i> , PWN, Warszawa 2014.			

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)			Podstawy pedagogiki specjalnej												Kod przedmiotu		K3						
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych											
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia									Profil studiów			praktyczny								
Kierunek studiów			Pedagogika									Specjalność											
Moduł kształcenia			Kierunkowy									Język wykładowy			polski								
Semestr			III									Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną								
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO3	4										9	ZO3	4						
						15	ZO3	4										9	ZO3	4			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						70						Praca własna studenta						82					
Razem						100						Razem						100					
ECTS						4						ECTS						4					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Posiadanie podstawowej wiedzy z zakresu pedagogiki, psychologii i socjologii.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Zapoznanie z podstawowymi zagadnieniami z pedagogiki specjalnej oraz swoistymi problemami z zakresu opieki i wychowania, edukacji i rewalidacji oraz rehabilitacji osób z różnego typu niepełnosprawnościami oraz osób w podeszłym wieku.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																		EFEKT			
		Wiedza																					
W1		Ma zaawansowaną wiedzę na temat edukacji, wychowania i uczenia się, oraz uniwersalnych, humanistycznych, społeczno-kulturowych, ideologicznych, biologicznych, psychologicznych i medycznych kontekstów tych procesów.																				K_W03	
	W1.1	Student ma uporządkowaną wiedzę szczegółową w obszarze pedagogiki specjalnej, obejmującą terminologię, teorię i metodykę oraz wykazuje znajomość roli i miejsca pedagogiki specjalnej w systemie nauk o człowieku.																					
	W1.2	Zna i posługuje się podstawowymi pojęciami pedagogiki specjalnej, zna zakres i wyjaśnia cele pedagogiki specjalnej w zakresie opieki i wychowania, edukacji i rewalidacji oraz rehabilitacji.																					
W2		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym różne koncepcje rozwoju człowieka: od naturalistycznych - medycznych i biologicznych po społeczno-kulturowe.																				K_W05	
	W2.1	Posiada wiedzę na temat metod i form postępowania w zakresie opieki i wychowania, edukacji i rewalidacji oraz rehabilitacji osób z różnego typu niepełnosprawnościami oraz osób w podeszłym wieku, w odniesieniu do faz życia człowieka oraz uwarunkowań środowiskowych.																					
Umiejętności																							

U1	Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).		K_U03	
	U1.1	Student potrafi wykorzystać podstawową wiedzę teoretyczną z zakresu pedagogiki specjalnej w celu analizy różnorodnych problemów osób z niepełnosprawnością intelektualną, wzrokową, słuchową, fizyczną czy społeczną.		
	U1.2	Potrafi również zastosować wybrane formy pracy celem usprawniania i stymulacji rozwoju osób z różnego typu niepełnosprawnością oraz osób w podeszłym wieku, z uwzględnieniem najbliższego otoczenia tych osób oraz z poszanowaniem ich podmiotowości i respektowaniem ich godności.		
U2	Umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, w stopniu zaawansowanym rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań wychowanków oraz osób uczących się.		K_U05	
	U2.1	Student potrafi umiejętnie przewidywać i opisywać zagrożenia w rozwoju osób z niepełnosprawnością oraz wykorzystać aktualne teorie i koncepcje pedagogiczne, psychologiczne i socjologiczne w celu poszukiwania odpowiedzi na zagadnienia problemowe związane ze specyficznymi trudnościami w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami oraz w podeszłym wieku.		
Kompetencje				
K1	W stopniu zaawansowanym posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.		K_K01	
	K1.1	Student docenia znaczenie nauk pedagogicznych dla kształtowania i wzmacniania prawidłowych postaw społecznych wobec osób z niepełnosprawnością oraz osób w podeszłym wieku.		
	K1.2	Posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.		
K2	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K2.1	Ma świadomość potrzeby zachowywania się w sposób profesjonalny i etyczny w postępowaniu pomocowym na rzecz osób z niepełnosprawnościami oraz osób w podeszłym wieku.		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Wprowadzenie w problematykę pedagogiki specjalnej; pedagogika specjalna jako nauka		3	2
2	Podstawowe zagadnienia terminologiczne . Zakres i przedmiot pedagogiki specjalnej , indywidualne i społeczne potrzeby, cele i zadania w zakresie opieki, edukacji i rehabilitacji		5	3
3	Tendencje rozwojowe w zakresie edukacji i rewalidacji osób z niepełnosprawnością intelektualną, ruchową czy społeczną oraz osób w wieku starszym		7	4
Ćwiczenia			15	9
1	Wybrane problemy rehabilitacji zawodowej i integracji społecznej oraz normalizacji życia osób z różnym rodzajem niepełnosprawności		5	3
2	Pedagogika lecznicza - problemy osób przewlekle chorych		3	2
3	Pedagogika dzieci zdolnych i uzdolnionych		2	1
4	Współpraca szkoły specjalnej i rodziny – problemy opieki i społecznego wsparcia w zakresie stymulowania rozwoju dziecka niepełnosprawnego intelektualnie, fizycznie, społecznie		5	3
METODY DYDAKTYCZNE				
KRYTERIA OCENY				
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ				
KOD	OPIS			EFEKT
	Wiedza e-Wykład			

W1	W1.1	1	aktywność na zajęciach	K_W03	
	W1.2	1	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	aktywność na zajęciach	K_W05	
Umiejętności e-Wykład					
U1	U1.1	1	aktywność na zajęciach	K_U03	
	U1.2	1	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	aktywność na zajęciach	K_U05	
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	aktywność na zajęciach	K_K01	
	K1.2	1	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	aktywność na zajęciach	K_K02	
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	praca semestralna	K_W03	
		2	aktywność na zajęciach		
	W1.2	1	praca semestralna		
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	praca semestralna	K_W05	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	praca semestralna	K_U03	
		2	aktywność na zajęciach		
	U1.2	1	praca semestralna		
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	praca semestralna	K_U05	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	praca semestralna	K_K01	
		2	aktywność na zajęciach		
	K1.2	1	praca semestralna		
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	praca semestralna	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKLAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
Forma aktywności					
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk				30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		20	25
	2	Czytanie wskazanej literatury		20	25
	3	Przygotowanie pracy semestralnej		20	22
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		10	10
Suma godzin:				100	100

		Punkty ECTS:	4	4
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Dykcik W. (red.), <i>Pedagogika specjalna</i> , UAM, Poznań 2002.			
2	Dykcik W., Szychowiak B. (red.), <i>Nowatorskie i alternatywne metody w praktyce pedagogiki specjalnej</i> , UAM, Poznań 2001.			
Uzupełniająca				
1	Lipińska-Lokś J., <i>Zmiany stosunków między dziećmi pełnosprawnymi i dziećmi z niepełnosprawnością w klasach integracyjnych</i> , UZ, Zielona Góra 2011.			
2	Obuchowska I. (red.), <i>Dziecko niepełnosprawne w rodzinie</i> , WSiP, Warszawa 1995.			

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu (modułu)			Socjologia wychowania												Kod przedmiotu			K4					
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych											
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia												Profil studiów			praktyczny					
Kierunek studiów			Pedagogika												Specjalność								
Moduł kształcenia			Kierunkowy												Język wykładowy			polski					
Semestr			II												Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną					
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO2	3										9	ZO2	3						
						15	ZO2	3										9	ZO2	3			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						45						Praca własna studenta						57					
Razem						75						Razem						75					
ECTS						3						ECTS						3					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Wiedza z WOS na poziomie szkoły średniej, znajomość podstawowych kategorii socjologicznych.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Zapoznanie studentów z podstawowymi problemami socjologii wychowania. Przygotowanie ich do uwzględniania aspektu socjologicznego badaniach środowisk i procesów wychowawczych oraz posługiwania się pojęciami i wynikami badań socjologicznych w rozwiązywaniu problemów pedagogicznych.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																	EFEKT				
Wiedza																							
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																	K_W01				
		W1.1		posiada wiedzę o podstawowych pojęciach pedagogicznych																			
W2		Zna różne ujęcia funkcjonowania człowieka, rozumie ich filozoficzne, humanistyczne i społeczne źródła oraz konteksty.																	K_W04				
		W2.1		potrafi interpretować wybrane pojęcia w socjologii wychowania																			
W3		Zna w stopniu zaawansowanym subdyscypliny pedagogiczne, ich wzajemne związki oraz specyfikę w powiązaniu ze studiowaną specjalnością.																	K_W13				
		W3.1		wykazuje się znajomością subdyscyplin pedagogicznych: socjologii wychowania, pedagogiki społecznej, andragogiki																			
Umiejętności																							
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym opisywać, na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.																	K_U01				
		U1.1		potrafi postawić proste diagnozy obserwowanych przez siebie faktów społecznych																			
U2		Potrafi w stopniu zaawansowanym, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej.																	K_U06				
		U2.1		umie wykorzystać posiadaną wiedzę w praktyce pedagogicznej																			

U3	Potrafi w stopniu zaawansowanym analizować badania związane z wybraną sferą działalności praktycznej dzięki posiadanym umiejętnościom badawczym.			K_U08	
	U3.1	umie wykorzystać posiadaną wiedzę w praktyce pedagogicznej			
U4	Potrafi w stopniu zaawansowanym rozwiązywać problemy etyczne występujące w obszarze praktycznej działalności pedagogicznej.			K_U19	
	U4.1	posiada umiejętność rozpoznawania podstawowych problemów etycznych			
Kompetencje					
K1	W stopniu zaawansowanym posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.			K_K01	
	K1.1	wykorzystuje posiadaną wiedzę w ramach własnej praktyki pedagogicznej			
K2	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.			K_K02	
	K2.1	umie wykorzystać wiedzę z zakresu socjologii wychowania			
K3	Jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne.			K_K08	
	K3.1	ma poczucie swojej misji pedagogicznej			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Zarys socjologii wychowania. Przedmiot, funkcje socjologii wychowania.			2	2
2	Kształtowanie poczucia podmiotowości. Usytuowanie podmiotowości w różnych perspektywach			2	1
3	Środowisko społeczne i wychowawcze. Społeczność lokalna i jej struktura. Grupy rówieśnicze.			2	1
4	Więź społeczna. Styczność społeczna. System kontroli społecznej. Organizacja społeczna.			2	1
5	Rodzina jako podstawa środowiska wychowawczego.			2	1
6	Socjalizacja i jej mechanizmy. Instytucja szkoły.			2	1
7	Kody językowe B. Berensteina. Świadomość. Przedświadomość. Teoria osobowości.			3	2
Ćwiczenia				15	9
1	Wstęp do zajęć. Omówienie tematów i kryteriów zaliczenia			1	1
2	Kształtowanie poczucia podmiotowości. Usytuowanie podmiotowości w różnych perspektywach.			4	2
3	Środowisko społeczne a wychowawcze. Społeczność lokalna i funkcjonowanie jednostki w jej obrębie.			2	1
4	Więź społeczna. Dwie główne formy więzi społecznej: solidarność mechaniczna i organiczna.			2	1
5	Rodzina jako podstawa środowiska wychowawczego.			2	1
6	Socjalizacja i jej mechanizmy. 2 główne formy socjalizacji: pierwotna i wtórna.			2	1
7	Kody językowe B. Berensteina.			2	2
METODY DYDAKTYCZNE					
Prezentacja multimedialna zagadnień z wykładu, możliwość asynchronicznego odtwarzania wykładu w przypadku jego prowadzenia z wykorzystaniem metod i środków prowadzenia zajęć na odległość.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
Kolokwium ustne na podstawie listy zagadnień przedstawionej na początku zajęć.					
Ćwiczenia					
Praca semestralna (esej) z bibliografią na wybrany temat z zakresu zajęć. Temat powinien zostać uzgodniony z prowadzącym zajęcia.					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS				EFEKT
	Wiedza		e-Wykład		
W1	W1.1	1	kolokwium ustne		K_W01
W2	W2.1	1	kolokwium ustne		K_W04

W3	W3.1	1	kolokwium ustne	K_W13	
Umiejętności e-Wykład					
U1	U1.1	1	kolokwium ustne	K_U01	
U2	U2.1	1	kolokwium ustne	K_U06	
U3	U3.1	1	kolokwium ustne	K_U08	
U4	U4.1	1	kolokwium ustne	K_U19	
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	kolokwium ustne	K_K01	
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	kolokwium ustne	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
K3	K3.1	1	kolokwium ustne	K_K08	
		2	aktywność na zajęciach		
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	praca semestralna	K_W01	
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	praca semestralna	K_W04	
		2	aktywność na zajęciach		
W3	W3.1	1	praca semestralna	K_W13	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	praca semestralna	K_U01	
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	praca semestralna	K_U06	
		2	aktywność na zajęciach		
U3	U3.1	1	praca semestralna	K_U08	
		2	aktywność na zajęciach		
U4	U4.1	1	praca semestralna	K_U19	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	praca semestralna	K_K01	
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	praca semestralna	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
K3	K3.1	1	praca semestralna	K_K08	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
Forma aktywności					
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk				30	18
na	1	Przygotowanie do zajęć		5	12

Praca włas	2	Czytanie wskazanej literatury	5	10
	3	Przygotowanie pracy semestralnej	20	20
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia	15	15
		Suma godzin:	75	75
		Punkty ECTS:	3	3
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Adamski F., <i>Rodzina: wymiar społeczno-kulturowy</i> , WAM, Kraków 2002.			
2	Znaniński F., <i>Socjologia wychowania</i> , t. 1–2, PWN, Warszawa 2001.			
Uzupełniająca				
1	Lipińska-Lokś J., <i>Zmiany stosunków między dziećmi pełnosprawnymi i dziećmi z niepełnosprawnością w klasie integracyjnej</i> , UZ, Zielona Góra 2011.			
2	Meighan R., <i>Socjologia edukacji</i> , Adam Marszałek, Toruń 1993.			

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)				Teoria i praktyka edukacji włączającej												Kod przedmiotu		K5					
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot				Instytut Nauk Społecznych																			
Poziom kształcenia				Studia pierwszego stopnia								Profil studiów				praktyczny							
Kierunek studiów				Pedagogika								Specjalność											
Moduł kształcenia				Kierunkowy								Język wykładowy				polski							
Semestr				II								Forma zaliczenia				Zaliczenie z oceną							
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO2	3										9	ZO2	3						
						15	ZO2	3										9	ZO2	3			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						45						Praca własna studenta						57					
Razem						75						Razem						75					
ECTS						3						ECTS						3					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Podstawowa wiedza z zakresu pedagogiki ogólnej oraz psychologii rozwojowej. Umiejętność pracy w grupie oraz otwartość na różnorodność społeczną i kulturową.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Celem przedmiotu jest przygotowanie studentów do rozumienia idei edukacji włączającej oraz do praktycznego jej stosowania w zróżnicowanych środowiskach edukacyjnych. Studenci poznają mechanizmy wspierania uczniów o specjalnych potrzebach edukacyjnych oraz rozwijają kompetencje do tworzenia przestrzeni edukacyjnej sprzyjającej inkluzji.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																EFEKT					
Wiedza																							
W1		Ma zaawansowaną wiedzę na temat edukacji, wychowania i uczenia się, oraz uniwersalnych, humanistycznych, społeczno-kulturowych, ideologicznych, biologicznych, psychologicznych i medycznych kontekstów tych procesów.																K_W03					
		W1.1		Rozumie podstawowe założenia edukacji włączającej i jej znaczenie dla rozwoju społecznego.																			
W2		Zna w stopniu zaawansowanym różne koncepcje wychowania i edukacji, ich źródła, uwarunkowania, następstwa i konsekwencje wyboru każdej z nich, a także generowane przez nie trudności.																K_W09					
		W2.1		Rozumie podstawowe założenia edukacji włączającej i jej znaczenie dla rozwoju społecznego.																			
Umiejętności																							
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej.																K_U06					
		U1.1		Identyfikuje bariery w uczestnictwie uczniów z różnorodnymi potrzebami w systemie edukacyjnym.																			
		U1.2		Projektuje dostosowania edukacyjne dla uczniów o specjalnych potrzebach.																			

Kompetencje					
K1	Jest zdolny w stopniu zaawansowanym do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.			K_K07	
	K1.1	Potrafi współpracować z zespołem nauczycieli, specjalistów oraz rodzicami w kontekście edukacji włączającej.			
	K1.2	Rozpoznaje własne postawy i przekonania wobec różnorodności i potrafi je krytycznie analizować.			
K2	Jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne.			K_K08	
	K2.1	Potrafi współpracować z zespołem nauczycieli, specjalistów oraz rodzicami w kontekście edukacji włączającej.			
	K2.2	Rozpoznaje własne postawy i przekonania wobec różnorodności i potrafi je krytycznie analizować.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Pojęcie i geneza edukacji włączającej.			1	1
2	Polityka oświatowa a inkluzja – dokumenty krajowe i międzynarodowe.			2	1
3	Modele edukacji specjalnej i włączającej.			2	1
4	Bariery i wyzwania edukacji włączającej.			2	1
5	Rola nauczyciela w procesie inkluzji.			2	1
6	Diagnoza i klasyfikacja specjalnych potrzeb edukacyjnych,			2	1
7	Organizacja i metodyka pracy w klasie zróżnicowanej.			2	1
8	Przykłady dobrych praktyk – studia przypadków.			2	2
Ćwiczenia				15	9
1	Analiza przypadków dzieci o zróżnicowanych potrzebach.			2	2
2	Projektowanie indywidualnych planów edukacyjno-terapeutycznych (IPET).			2	1
3	Komunikacja i współpraca z rodzicami i specjalistami.			2	1
4	Stosowanie metod aktywizujących w klasie inkluzyjnej.			2	1
5	Refleksja nad własnymi postawami – trening empatii.			2	1
6	Symulacje sytuacji dydaktyczno-wychowawczych.			2	1
7	Tworzenie scenariuszy zajęć wspierających inkluzję.			2	1
8	Ewaluacja zajęć inkluzyjnych – tworzenie narzędzi.			1	1
METODY DYDAKTYCZNE					
Prezentacja, w przypadku wykładu prowadzonego z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość: możliwość asynchronicznego odtwarzania treści wykładu. Ćwiczenia: dyskusja w grupach, tworzenie prostych scenariuszy zajęć włączających.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
Końcowe zaliczenie pisemne na podstawie listy zagadnień przedstawionej na początku zajęć.					
Ćwiczenia					
Projekt (scenariusz zajęć inkluzyjnych).					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS				EFEKT
Wiedza e-Wykład					
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W03
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W09
Umiejętności e-Wykład					
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U06
	U1.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K07
	K1.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K08
	K2.2	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		

Wiedza				Ćwiczenia		
W1	W1.1	1	projekt			K_W03
		2	aktywność na zajęciach			
W2	W2.1	1	projekt			K_W09
		2	aktywność na zajęciach			
Umiejętności				Ćwiczenia		
U1	U1.1	1	projekt			K_U06
		2	aktywność na zajęciach			
	U1.2	1	projekt			
		2	aktywność na zajęciach			
Kompetencje				Ćwiczenia		
K1	K1.1	1	projekt			K_K07
		2	aktywność na zajęciach			
	K1.2	1	projekt			
		2	aktywność na zajęciach			
K2	K2.1	1	projekt			K_K08
		2	aktywność na zajęciach			
	K2.2	1	projekt			
		2	aktywność na zajęciach			
FORMY OCENY						
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:						
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów			4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów			4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów			5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:						
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym				
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym				
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym				
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym				
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym				
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce				
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce				
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce				
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA					Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności				
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk			30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć			5	10
	2	Czytanie wskazanej literatury			10	12
	3	Przygotowanie projektu			20	20
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia			10	15
		Suma godzin:			75	75
		Punkty ECTS:			3	3
LITERATURA						
Podstawowa						
1	Booth T., Ainscow M., <i>Index for Inclusion</i> , CSIE, Bristol 2011.					
2	Hulek A. (red.), <i>Pedagogika specjalna</i> , WSiP, Warszawa 2003.					
3	Minczakiewicz E., <i>Specjalne potrzeby edukacyjne a edukacja włączająca</i> , WAM, Kraków 2013.					
4	Wrońska M., <i>Edukacja włączająca w praktyce nauczycielskiej</i> , Difin, Warszawa 2019.					
5	Zajac B., <i>W stronę szkoły dla wszystkich: edukacja włączająca w teorii i praktyce</i> , Difin, Warszawa 2017.					
Uzupełniająca						
1	Chodkowska M. (red.), <i>Pedagogika integracyjna</i> , UMCS, Lublin 2007.					
2	Florian L. (red.), <i>The Sage Handbook of Special Education</i> , SAGE, London 2014.					
3	Gruszczyk-Kolczyńska E., <i>Dziecko z trudnościami w uczeniu się w klasie szkolnej</i> , WSiP, Warszawa 2015.					
4	Szymańska E., <i>Kompetencje nauczyciela edukacji włączającej</i> , Difin, Warszawa 2018.					
5	Warnock M., <i>Special Educational Needs: A New Look</i> , Philosophy of Education Society, Oxford 2005.					

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu (modułu)			Edukacja i terapia osób ze spektrum autyzmu												Kod przedmiotu			K6								
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych														
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia												Profil studiów			praktyczny								
Kierunek studiów			Pedagogika												Specjalność											
Moduł kształcenia			Kierunkowy												Język wykładowy			polski								
Semestr			VI												Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną								
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																										
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE														
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty					
			15	ZO6	3										9	ZO6	3									
						15	ZO6	3									9	ZO6	3							
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																										
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE														
e-Wykład						15						e-Wykład						9								
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9								
Razem						30						Razem						18								
Praca własna studenta						45						Praca własna studenta						57								
Razem						75						Razem						75								
ECTS						3						ECTS						3								
WYMAGANIA WSTĘPNE																										
Student: - posiada podstawową wiedzę z zakresu pedagogiki specjalnej, psychologii rozwojowej oraz teorii uczenia się; - potrafi pracować z grupą, komunikować się interpersonalnie oraz analizować proste sytuacje dydaktyczno-wychowawcze; - wykazuje gotowość do empatycznego podejścia do osób z niepełnosprawnościami i chęć rozwijania kompetencji w pracy z dziećmi i młodzieżą ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi.																										
CEL PRZEDMIOTU																										
Celem przedmiotu jest zapoznanie studentów z podstawową wiedzą teoretyczną i praktyczną dotyczącą funkcjonowania osób ze spektrum autyzmu, metod edukacji i terapii, a także kształtowanie kompetencji niezbędnych w pracy nauczyciela i terapeuty wspierającego rozwój osób z ASD w różnych kontekstach edukacyjnych i społecznych.																										
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																										
KOD		OPIS																					EFEKT			
Wiedza																										
W1		Zna w stopniu zaawansowanym i rozumie problemy, potrzeby i oczekiwania wszystkich podmiotów procesów edukacji.																					K_W15			
		W1.1		Zna definicje, klasyfikacje i charakterystykę funkcjonowania osób z ASD.																						
W2		Ma zaawansowaną wiedzę metodyczną w zakresie praktycznej działalności pedagogicznej, zwłaszcza w odniesieniu do studiowanej specjalności.																					K_W16			
		W2.1		Zna zasady organizacji edukacji, terapii i wsparcia dla osób z autyzmem i zespołem Aspergera. Ma wiedzę o wybranych metodach terapeutycznych.																						
Umiejętności																										
U1		Na podstawie własnej obserwacji potrafi w stopniu zaawansowanym analizować różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.																					K_U02			
		U1.1		Potrafi dostosować podstawowe strategie edukacyjne do potrzeb uczniów ze spektrum autyzmu. Umie analizować trudności funkcjonalne i społeczne u dziecka z ASD.																						

U2	Jest zdolny do samooceny własnych możliwości i dokonań w obszarze praktyki pedagogicznej, potrafi ją modyfikować i korygować.		K_U23	
	U2.1	Dostrzega znaczenie ciągłego doskonalenia zawodowego w pracy z osobami z zaburzeniami neurorozwojowymi.		
Kompetencje				
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K1.1	Rozumie potrzebę indywidualizacji i elastycznego podejścia w pracy z osobami z ASD.		
K2	Jest zdolny w stopniu zaawansowanym do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.		K_K07	
	K2.1	Wykazuje postawę empatii, otwartości i gotowości do pracy w zespole interdyscyplinarnym. Potrafi współpracować z rodziną i specjalistami w procesie wspierania osoby z autyzmem.		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Definicje, klasyfikacje i diagnoza spektrum autyzmu. Historia podejścia do autyzmu – zmiana paradygmatów.		3	2
2	Objawy i cechy charakterystyczne funkcjonowania osób z ASD. Funkcjonowanie poznawcze, emocjonalne i społeczne osób z ASD.		3	2
3	Edukacja włączająca, specjalna i integracyjna – modele organizacyjne.		3	2
4	Wsparcie rodziny dziecka z autyzmem.		3	2
5	Współpraca interdyscyplinarna – nauczyciel, terapeuta, rodzic.		3	1
Ćwiczenia			15	9
1	Studium przypadku – analiza indywidualnych potrzeb edukacyjnych ucznia z ASD.		3	2
2	Budowanie planu wsparcia i dostosowanie środowiska edukacyjnego. Metody pracy z dzieckiem z autyzmem.		3	2
3	Komunikacja alternatywna i wspomagająca (AAC, PECS) – zastosowanie praktyczne.		3	1
4	Trening umiejętności społecznych i emocjonalnych (TUS).		3	2
5	Konstruowanie WOPF (Wielospecjalistycznej Oceny Poziomu Funkcjonowania Ucznia) i IPET (Indywidualnego Programu Edukacyjno-Terapeutycznego) wraz z ewaluacją IPET.		3	2
METODY DYDAKTYCZNE				
1. Platforma e-learningowa Google Classroom. 2. Prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne i nagrania przypadków. 3. Pomoce terapeutyczne (piktogramy, plansze, karty PECS). 4. Arkusze do analizy funkcjonalnej i studium przypadku. 5. Przykładowe scenariusze zajęć i dokumentacja ucznia. 6. Literatura specjalistyczna i artykuły naukowe.				
KRYTERIA OCENY				
e-Wykład				
1. Kolokwium pisemne pytania zamknięte (jednokrotnego wyboru). 2. Platforma e-learningowa Google Classroom – dostęp do materiałów, testów, forów i komunikacji z prowadzącym. 3. Prezentacje multimedialne (PowerPoint, PDF) – uporządkowane treści wykładowe, ilustracje przypadków. 4. Filmy edukacyjne i dokumentalne – np. przedstawiające osoby ze spektrum autyzmu, nagrania z zajęć terapeutycznych. 5. Literatura specjalistyczna i artykuły naukowe.				
Ćwiczenia				
1. Pomoce wizualne i terapeutyczne, np. karty obrazkowe i plansze PECS, zestawy piktogramów, materiały do komunikacji alternatywnej (AAC) 2. Zabawki i pomoce sensoryczne (do prezentacji) – np. piłki antystresowe, gniotki, koce obciążeniowe (symulacyjnie). 3. Filmy instruktażowe np. z terapii TUS – analiza metod i struktur pracy. 4. Narzędzia diagnostyczne do prezentacji (np. ADOS-2) – omawiane w celach poznawczych. 5. Materiały drukowane (plansze, schematy, checklisty) – do pracy indywidualnej i grupowej. 6. Dyktafon/audio do ćwiczeń interpretacji wypowiedzi dzieci z ASD. 7. Praca zaliczeniowa - opracowanie i zaprezentowanie WOPF, IPET wraz z ewaluacją na podstawie analizy przypadku dziecka z ASD.				
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ				
KOD	OPIS			EFEKT

Wiedza e-Wykład					
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W15	
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W16	
Umiejętności e-Wykład					
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U02	
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U23	
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K02	
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K07	
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	praca semestralna	K_W15	
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	praca semestralna	K_W16	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	praca semestralna	K_U02	
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	praca semestralna	K_U23	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	praca semestralna	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	praca semestralna	K_K07	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKLAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		15	20
	2	Czytanie wskazanej literatury		10	10
	3	Przygotowanie pracy semestralnej		10	14
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		10	13
		Suma godzin:		75	75
		Punkty ECTS:		3	3
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Bobkowicz-Lewartowska L., <i>Autyzm dziecięcy: zagadnienia diagnozy i terapii</i> , Impuls, Kraków 2017.				
2	Emich-Widera E. (red.), Kazeł B. (red.), Paprocka J. (red.), <i>Autyzm u dzieci: wiedza kliniczna</i> , PZWL, Warszawa 2022.				
3	Komender J., Jagielska G., Bryńska A., <i>Autyzm i zespół Aspergera</i> , PZWL, Warszawa 2010.				
Uzupełniająca					

1	Frith U. (red.), <i>Autyzm: wyjaśnienie tajemnicy</i> , GWP, Sopot 2008.
2	Karpińska I., <i>Jak pomóc dzieciom zrozumieć autyzm?</i> , [w:] "Życie Szkoły", nr 5, 2022, s. 28–29.
3	Szczypczyk A., <i>Autyzm u dziecka – jak go rozpoznać?</i> , [w:] "Bliżej Przedszkola", nr 10, 2015, s. 20–21.
4	Winczura B., <i>Autyzm: na granicy zrozumienia</i> , Impuls, Kraków 2009.

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)			Metody i techniki badań pedagogicznych												Kod przedmiotu		K7						
			Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot Instytut Nauk Społecznych																				
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia									Profil studiów			praktyczny								
Kierunek studiów			Pedagogika									Specjalność											
Moduł kształcenia			Kierunkowy									Język wykładowy			polski								
Semestr			III									Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną								
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO3	3										9	ZO3	3						
						15	ZO3	3										9	ZO3	3			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						45						Praca własna studenta						57					
Razem						75						Razem						75					
ECTS						3						ECTS						3					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Studenci uczestniczący w zajęciach tego modułu winni posiadać wiedzę z podstaw pedagogiki, teorii wychowania. Studenci nawiązując komunikację społeczną są gotowi do wymiany poglądów w grupie.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Przekazanie studentom wiedzy z dziedziny badań pedagogicznych. Wykształcenie wśród studentów umiejętności posługiwania się wybranymi technikami badawczymi, samodzielnego konstruowania narzędzi badawczych, opracowywania badań, projektowania procedury postępowania badawczego w zależności od postawionych celów badawczych a także (od przedmiotu oraz zakresu badań) ze zwróceniem uwagi na dobór metod i technik badawczych.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																			EFEKT		
		Wiedza																					
W1		Ma zaawansowaną wiedzę o systemie nauk społecznych i humanistycznych, ich metodologii oraz wzajemnych relacjach a także o usytuowaniu pedagogiki w tym systemie.																					K_W02
		W1.1		Student zna badania empiryczne ilościowe, jakościowe, ilościowo-jakościowe.																			
		W1.2		Student zna rodzaje badań pedagogicznych: opisowe, diagnostyczne, wyjaśniające, historyczne, porównawcze, eksperymentalne, badania w działaniu.																			
		Umiejętności																					
U1		Umie w stopniu zaawansowanym opracować podstawowe narzędzia diagnostyczne oraz prowadzić w oparciu o nie proces badawczy w odniesieniu do wybranego rodzaju działalności praktycznej.																					K_U09
		U1.1		Student potrafi sformułować przedmiot, cele badań pedagogicznych oraz strukturę badań.																			
		U1.2		Student potrafi sformułować problemy i hipotezy, metody i narzędzia badawcze oraz potrafi stosownie do badań dokonać doboru grupy do badań.																			

U2	Umie w stopniu zaawansowanym zaprojektować i przeprowadzić wszystkie fazy procesu badawczego - formułować problemy, dokonać wyboru metody, wyciągnąć i zaprezentować wnioski z badań, zwłaszcza związanych z wybranym obszarem działalności praktycznej.			K_U10	
	U2.1	Student potrafi opracować projekt badań pedagogicznych.			
Kompetencje					
K1	Ceni profesjonalizm, dostrzega etyczny wymiar własnych działań pedagogicznych, jest zdolny do refleksji nad własną praktyką.			K_K04	
	K1.1	Kieruje się w swoim działaniu zasadami zgodnymi z etyką zawodową, dostrzega problemy moralne i etyczne związane z prowadzeniem badań naukowych.			
	K1.2	Przejawia gotowość do oceny posiadanej przez siebie wiedzy merytorycznej i rozumie zarazem potrzebę jej rozszerzania w obszarach związanych z projektem badawczym.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Metodologiczne konsekwencje sposobów uprawiania pedagogiki. Pedagogika jako nauka humanistyczna i społeczna, teoretyczna i praktyczna. Badania empiryczne w pedagogice, badania empiryczne ilościowe, jakościowe, ilościowo – jakościowe. Triangulacja badań.			5	3
2	Szczegółowe rodzaje badań pedagogicznych: badania opisowe, diagnostyczne, wyjaśniające, historyczne, porównawcze, eksperymentalne, badania w działaniu. Badania z pogranicza pedagogiki i innych nauk. Budowanie i upowszechnianie wiedzy z badań pedagogicznych.			5	3
3	Przedmiot i cele badań pedagogicznych. Struktura badań pedagogicznych. Problemy badawcze, hipotezy badawcze. Zmienne w badaniach pedagogicznych, ich rodzaje i definiowanie. Wskaźniki w badaniach pedagogicznych, ich rodzaje.			5	3
Ćwiczenia				15	9
1	Metody i narzędzia badań pedagogicznych. Procedura badań, dobór próby.			5	3
2	Opracowywanie wyników badań, uogólnienia i wnioski z badań.			5	3
3	Przykłady opublikowanych projektów pedagogicznych. Znaczenie etyki w badaniach naukowych.			5	3
METODY DYDAKTYCZNE					
KRYTERIA OCENY					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS			EFEKT	
		Wiedza		e-Wykład	
W1	W1.1	1	projekt	K_W02	
		2	prezentacja multimedialna		
	W1.2	1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
		Umiejętności		e-Wykład	
U1	U1.1	1	projekt	K_U09	
		2	prezentacja multimedialna		
	U1.2	1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
U2	U2.1	1	projekt	K_U10	
		2	prezentacja multimedialna		
		Kompetencje		e-Wykład	
K1	K1.1	1	projekt	K_K04	
		2	prezentacja multimedialna		
	K1.2	1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
		Wiedza		Ćwiczenia	
	W1.1	1	projekt		

W1	W1.1	2	prezentacja multimedialna	K_W02	
		1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	projekt	K_U09	
		2	prezentacja multimedialna		
	U1.2	1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
U2	U2.1	1	projekt	K_U10	
		2	prezentacja multimedialna		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	projekt	K_K04	
		2	prezentacja multimedialna		
	K1.2	1	projekt		
		2	prezentacja multimedialna		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		10	15
	2	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.		10	15
	3	Przygotowanie projektu		15	17
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		10	10
		Suma godzin:		75	75
		Punkty ECTS:		3	3
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Kubinowski D., <i>Jakościowe badania pedagogiczne: filozofia – metodyka – ewaluacja</i> , UMCS, Lublin 2010.				
2	Nowak S., <i>Metodologia badań społecznych</i> , PWN, Warszawa 2019.				
3	Rubacha K., <i>Metodologia badań nad edukacją</i> , ŁOŚGRAF, Warszawa 2008.				
Uzupełniająca					
1	Babbie E., <i>Badania społeczne w praktyce</i> , PWN, Warszawa 2024.				
2	Frankfort-Nachmias Ch., Nachmias D., <i>Metody badawcze w naukach społecznych</i> , Zysk i S-ka, Poznań 2001.				
3	Palka S., <i>Metodologia: badania – praktyka pedagogiczna</i> , GWP, Gdańsk 2006.				

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)				Pedagogika społeczna												Kod przedmiotu		K8					
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot										Instytut Nauk Społecznych													
Poziom kształcenia				Studia pierwszego stopnia								Profil studiów				praktyczny							
Kierunek studiów				Pedagogika								Specjalność											
Moduł kształcenia				Kierunkowy								Język wykładowy				polski							
Semestr				II								Forma zaliczenia				Egzamin							
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	E2	4									9	E2	4							
						15	ZO2	4									9	ZO2	4				
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
e-Wykład					15					e-Wykład					9								
Ćwiczenia					15					Ćwiczenia					9								
Razem					30					Razem					18								
Praca własna studenta					70					Praca własna studenta					82								
Razem					100					Razem					100								
ECTS					4					ECTS					4								
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Student posiada ogólną wiedzę na temat zjawisk zachodzących w otaczającej go rzeczywistości.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Celem przedmiotu jest umiejętność definiowania i opisywania środowisk wychowawczych przez studenta, rozpoznawania problemów w nich występujących. Student również umie rozpoznać i wyjaśnić zakres oddziaływań wychowawczych środowisk kształtujących życie jednostek i grup społecznych. Student potrafi przedstawić działania pedagoga społecznego w różnych obszarach – edukacji, opieki, pracy socjalnej oraz animacji społeczno – kulturalnej. Student umie wskazać, jakie instytucje socjalne i kulturalne wspierają rozwój dzieci i młodzieży oraz ludzi dorosłych. Student potrafi analizować zjawiska wpływające na życie społeczne tj.: bezrobocie, bezdomność, ubóstwo, emigracja zarobkowa czy medialna dominacja form spędzania czasu wolego.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																EFEKT					
Wiedza																							
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																K_W01					
		W1.1		Student potrafi przedstawić podstawową wiedzę o rodzajach więzi społecznych i o rządzących nimi prawidłowościach w środowiskach wychowawczych, tj. np. rodzina, grupa rówieśnicza.																			
W2		Zna różne ujęcia funkcjonowania człowieka, rozumie ich filozoficzne, humanistyczne i społeczne źródła oraz konteksty.																K_W04					
		W2.1		Student opisuje różne rodzaje struktur społecznych i instytucji życia społecznego oraz definiuje zachodzące między nimi relacjach w środowiskach wychowawczych.																			
		Zna w stopniu zaawansowanym sposoby konstruowania i kontrolowania własnej ścieżki kariery.																					

W3	W3.1	Student potrafi wymienić sposoby konstruowania i kontroli własnej ścieżki rozwoju zawodowego.	K_W18	
Umiejętności				
U1	Potrafi w stopniu zaawansowanym opisywać, na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.		K_U01	
	U1.1	Student obserwuje i interpretuje zjawiska społeczne np. bezrobocie, przemoc, ubóstwo itp. w poznanych środowiskach wychowawczych; analizuje ich powiązania z różnymi obszarami działalności pedagogicznej.		
U2	Potrafi w stopniu zaawansowanym, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej.		K_U06	
	U2.1	Student posiada umiejętność diagnozowania i prognozowania sytuacji występujących w środowiskach wychowawczych oraz analizowania strategii działań praktycznych w odniesieniu do różnych kontekstów działalności pedagogicznej.		
U3	Posiada umiejętność efektywnego wykorzystania wiedzy, procedur i środków do wykonywania zadań zawodowych w organizacji lub instytucji pozostającej w zainteresowaniu studiowanej specjalności.		K_U26	
	U3.1	Student posługuje się podstawowymi ujęciami teoretycznymi w celu analizowania motywów i wzorów ludzkich zachowań.		
U4	Potrafi w stopniu zaawansowanym analizować i oceniać treści przekazu medialnego; umie wykorzystać taki przekaz w działalności edukacyjnej, wychowawczej, opiekuńczej, kulturalnej i/lub pomocowej.		K_U28	
	U4.1	Student potrafi dobrać treść przekazu medialnego do wybranych sytuacji występujących w środowiskach wychowawczych.		
Kompetencje				
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K1.1	Student docenia znaczenie nauk pedagogicznych dla utrzymania i rozwoju prawidłowych więzi w środowiskach społecznych i odnosi zdobytą wiedzę do projektowania działań zawodowych w pracy społecznej.		
K2	Jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne.		K_K08	
	K2.1	Student dba o zachowanie się w sposób profesjonalny w obszarze pracy pedagoga społecznego, ma refleksje dotyczące tematów etycznych i przestrzegania zasad etyki zawodowej np. w pracy jako pracownik socjalny.		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Podstawowe zagadnienia, funkcje pedagogiki społecznej. Geneza i rozwój pedagogiki społecznej. Przyczyny wyodrębnienia się pedagogiki społecznej. Zadania, zakres i działy pedagogiki społecznej. Podstawowe pojęcia pedagogiki społecznej. Czołowi przedstawiciele pedagogiki społecznej.		3	2
2	Strategie badawcze i funkcje użyteczne badań w pedagogice społecznej. Dorobek i aktualny stan badań pedagogiki społecznej w Polsce.		2	2
3	Najważniejsze środowiska życia człowieka, ich funkcje i przemiany, zagrożenia. Organizacje i stowarzyszenia. Globalizacja.		2	1
4	Funkcje organizacji i stowarzyszeń społecznych w środowisku lokalnym oraz w miejscu pracy.		2	1
5	Diagnostyka w pedagogice społecznej i instytucje diagnozujące.		2	1
6	Wybrane dziedziny aktywności człowieka. Kultura. Czas wolny, rekreacja.		2	1
7	Źródła zagrożeń społecznych. Zagadnienia ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.		2	1
Ćwiczenia			15	9
1	Podstawowe zagadnienia, funkcje pedagogiki społecznej. Geneza i rozwój pedagogiki społecznej.		3	2
2	Strategie badawcze i funkcje użyteczne badań w pedagogice społecznej. Dorobek i aktualny stan badań pedagogiki społecznej w Polsce.		2	2

3	Najważniejsze środowiska życia człowieka, ich funkcje i przemiany, zagrożenia. Organizacje i stowarzyszenia. Globalizacja.			2	1
4	Funkcje organizacji i stowarzyszeń społecznych w środowisku lokalnym oraz w miejscu pracy.			2	1
5	Diagnostyka w pedagogice społecznej i instytucje diagnozujące.			2	1
6	Wybrane dziedziny aktywności człowieka. Kultura. Czas wolny, rekreacja.			2	1
7	Źródła zagrożeń społecznych. Zagadnienia ubóstwa, bezrobocia i bezdomności.			2	1
METODY DYDAKTYCZNE					
KRYTERIA OCENY					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD		OPIS			EFEKT
		Wiedza			e-Wykład
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W01
		2	prezentacja multimedialna		
		3	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W04
		2	aktywność na zajęciach		
W3	W3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W18
		2	aktywność na zajęciach		
		Umiejętności			e-Wykład
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U01
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U06
		2	aktywność na zajęciach		
U3	U3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U26
		2	aktywność na zajęciach		
U4	U4.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U28
		2	aktywność na zajęciach		
		Kompetencje			e-Wykład
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K02
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K08
		2	aktywność na zajęciach		
		Wiedza			Ćwiczenia
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W01
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W04
		2	aktywność na zajęciach		
W3	W3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_W18
		2	aktywność na zajęciach		
		Umiejętności			Ćwiczenia
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U01
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U06
		2	aktywność na zajęciach		
U3	U3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U26
		2	aktywność na zajęciach		
U4	U4.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_U28
		2	aktywność na zajęciach		
		Kompetencje			Ćwiczenia
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K02
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte		K_K08

		2	aktywność na zajęciach	
FORMY OCENY				
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:				
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów
Kryteria oceniania wg skali:				
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym		
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym		
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym		
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym		
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym		
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce		
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Forma aktywności				
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk				30 18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		15 20
	2	Czytanie wskazanej literatury		15 20
	3	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.		15 15
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		25 27
Suma godzin:				100 100
Punkty ECTS:				4 4
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Lalak D., Pilch T., <i>Elementarne pojęcia pedagogiki społecznej i pracy socjalnej</i> , Żak, Warszawa 1999.			
2	Marynowicz-Hetka E. i in. (red.), <i>Pedagogika społeczna jako dyscyplina akademicka: stan i perspektywy</i> , UŁ, Łódź 1998.			
3	Marynowicz-Hetka E., <i>Pedagogika społeczna: podręcznik akademicki</i> , t. 1, PWN, Warszawa 2007.			
4	Marynowicz-Hetka E., <i>Pedagogika społeczna: podręcznik akademicki</i> , t. 2, PWN, Warszawa 2007.			
5	Pilch T., Lepalczyk I. (red.), <i>Pedagogika społeczna: człowiek w zmieniającym się świecie</i> , Żak, Warszawa 2006.			
6	Przećławska A. (red.), <i>Pedagogika społeczna: kręgi poszukiwań</i> , Żak, Warszawa 1996.			
7	Radziejewicz-Winnicki A., <i>Pedagogika społeczna</i> , Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2008.			
Uzupełniająca				
1	Babińska-Górecka R., Lewandowicz-Machnikowska M., Nitecki W. (red.), <i>Meritum: pomoc społeczna</i> , Wolters Kluwer, Warszawa 2022.			
2	Cichosz M., <i>Pedagogika społeczna w latach 1945–2005</i> , UMK, Toruń 2007.			
3	Górnikowska-Zwolak, E., Radziejewicz-Winnicki A. (red.), <i>Pedagogika społeczna</i> , t.1, UŚ, Katowice 1999.			
4	Górnikowska-Zwolak, E., Radziejewicz-Winnicki A. (red.), <i>Pedagogika społeczna</i> , t. 2, UŚ, Katowice 1999.			
5	Kawula S. (red.), <i>Studia z pedagogiki społecznej</i> , UWM, Olsztyn 1996.			
6	Kwieciński Z., Śliwerski B., <i>Pedagogika</i> , t. 1, PWN, Warszawa 2003.			
7	Kwieciński Z., Śliwerski B., <i>Pedagogika</i> , t. 2, PWN, Warszawa 2003.			
8	Orzechowska G., <i>Pedagogika społeczna i jej współczesne konteksty</i> , UMK, Toruń 2008.			
9	Sander A., Szymański M. (red.), <i>Pedagogika społeczna – nowe wyzwania w Polsce i Niemczech</i> , UAM, Poznań 2015.			
10	Winkler M., <i>Pedagogika społeczna</i> , PWN, Warszawa 2009.			

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)			Wprowadzenie do pedagogiki												Kod przedmiotu		K9						
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			Instytut Nauk Społecznych																				
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia						Profil studiów				praktyczny										
Kierunek studiów			Pedagogika						Specjalność														
Moduł kształcenia			Kierunkowy						Język wykładowy				polski										
Semestr			I						Forma zaliczenia				Egzamin										
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	E1	4										9	E1	4						
						15	ZO1	4										9	ZO1	4			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE													
e-Wykład					15					e-Wykład					9								
Ćwiczenia					15					Ćwiczenia					9								
Razem					30					Razem					18								
Praca własna studenta					70					Praca własna studenta					82								
Razem					100					Razem					100								
ECTS					4					ECTS					4								
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Ogólna wiedza na temat środowisk wychowawczych.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Zapoznanie z najistotniejszymi zagadnieniami pedagogiki, jej miejscem wśród innych nauk, aparatem pojęciowym, praktyką pedagogiczną, doskonalenie umiejętności dostrzegania, analizowania, dostrzegania i rozwiązywania problemów edukacyjnych.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																EFEKT					
		Wiedza																					
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																		K_W01			
		W1.1		Analizuje pedagogikę jako naukę i refleksję pedagogiczną.																			
W2		Zna w stopniu zaawansowanym subdyscypliny pedagogiczne, ich wzajemne związki oraz specyfikę w powiązaniu ze studiowaną specjalnością.																		K_W13			
		W2.1		Opisuje wybrane koncepcje współczesnej pedagogiki, wymienia fazy rozwoju współczesnej nauki o wychowaniu.																			
		Umiejętności																					
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym opisywać, na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.																		K_U01			
		U1.1		Stosuje zasady myślenia pedagogicznego podczas analizowania obszaru wychowania.																			
U2		Umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej w stopniu zaawansowanym rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań organizatorów i animatorów procesów edukacji.																		K_U04			
		U2.1		Porównuje wychowanie w ujęciu teoretycznym z wychowaniem w ujęciu praktycznym.																			
Kompetencje																							

K1	W stopniu zaawansowanym posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.			K_K01	
	K1.1	Jest świadomy poziomu swojej wiedzy, umiejętności w zakresie zagadnień związanych z pedagogiką.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Pedagogika jako nauka i jako refleksja o wychowaniu.			2	1
2	Kryteria klasyfikacji pojęć pedagogicznych.			3	2
3	Struktura pedagogiki w Polsce i na świecie, wybrane ujęcia. Wybrane koncepcje współczesnej pedagogiki.			3	2
4	Pedagogika modernistyczna i postmodernistyczna.			2	1
5	Wyzwania współczesnej pedagogiki.			3	2
6	Wychowanie jako wywieranie pedagogicznego wpływu.			2	1
Ćwiczenia				15	9
1	Pedagogika jako nauka i jako refleksja o wychowaniu.			2	1
2	Kryteria klasyfikacji pojęć pedagogicznych.			3	2
3	Struktura pedagogiki w Polsce i na świecie, wybrane ujęcia. Wybrane koncepcje współczesnej pedagogiki.			3	2
4	Pedagogika modernistyczna i postmodernistyczna.			2	1
5	Wyzwania współczesnej pedagogiki.			3	2
6	Wychowanie jako wywieranie pedagogicznego wpływu.			2	1
METODY DYDAKTYCZNE					
Wykład z prezentacją multimedialną, analiza tekstów z dyskusją, praca w grupach, dyskusja, wykonanie pracy własnej na zajęciach.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
Obecność i aktywność na zajęciach. Zaliczenie egzaminacyjne. 2,0 student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów, 3,0 student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów, 3,5 student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów, 4,0 student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów, 4,5 student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów, 5,0 student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów					
Ćwiczenia					
Obecność i aktywność na zajęciach. Wykonanie projektu.					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS				EFEKT
		Wiedza	e-Wykład		
W1	W1.1	1	egzamin ustny		K_W01
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	egzamin ustny		K_W13
		2	aktywność na zajęciach		
		Umiejętności	e-Wykład		
U1	U1.1	1	egzamin ustny		K_U01
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	egzamin ustny		K_U04
		2	aktywność na zajęciach		
		Kompetencje	e-Wykład		
K1	K1.1	1	egzamin ustny		K_K01
		2	aktywność na zajęciach		
		Wiedza	Ćwiczenia		
W1	W1.1	1	projekt		K_W01
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	projekt		K_W1

U1	U1.1	1	projekt	K_U01
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	projekt	K_U04
		2	aktywność na zajęciach	
KompetencjeĆwiczenia				
K1	K1.1	1	projekt	K_K01
		2	aktywność na zajęciach	
FORMY OCENY				
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:				
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów
Kryteria oceniania wg skali:				
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym		
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym		
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym		
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym		
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym		
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce		
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce		
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
		Forma aktywności		
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		3018
PW	1	Czytanie wskazanej literatury		2530
	2	Przygotowanie projektu		2530
	3	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		2022
		Suma godzin:		100100
		Punkty ECTS:		44
LITERATURA				
Podstawowa				
1	Gnitecki J., <i>Zarys pedagogiki ogólnej</i> , UAM, Poznań 1999.			
2	Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.), <i>Pedagogika: podręcznik akademicki</i> , t. 2, PWN, Warszawa 2011.			
Uzupełniająca				
1	Hejnicka-Bezwińska T., <i>Pedagogika: podręcznik dla pierwszego stopnia kształcenia na poziomie wyższym</i> , PWN, Warszawa 2015.			
2	Krzysztošek Z., Rabczuk W., <i>Aksjologiczne problemy współczesnej pedagogiki</i> , PWN, Warszawa 2004.			
3	Śliwerski B., <i>Współczesne teorie i nurty wychowania</i> , Impuls, Kraków 2015.			

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																			
Nazwa przedmiotu (modułu)			Dydaktyka ogólna												Kod przedmiotu		K10		
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot										Instytut Nauk Społecznych									
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia						Profil studiów				praktyczny						
Kierunek studiów			Pedagogika						Specjalność										
Moduł kształcenia			Kierunkowy						Język wykładowy				polski						
Semestr			III						Forma zaliczenia				Egzamin						
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																			
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE									
Wykład		e-Wykład				Ćwiczenia		Warsztaty		Wykład		e-Wykład				Ćwiczenia		Warsztaty	
			15	E3	4								9	E3	4				
						15	ZO3	4								9	ZO3	4	
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																			
STUDIA STACJONARNE										STUDIA NIESTACJONARNE									
e-Wykład					15					e-Wykład					9				
Ćwiczenia					15					Ćwiczenia					9				
Razem					30					Razem					18				
Praca własna studenta					70					Praca własna studenta					82				
Razem					100					Razem					100				
ECTS					4					ECTS					4				
WYMAGANIA WSTĘPNE																			
Ogólna wiedza społeczno-kulturowa																			
CEL PRZEDMIOTU																			
1. Sprawnie posługuje się warsztatem pojęciowym dydaktyki oraz rozumie związki między różnymi elementami teorii kształcenia.																			
2. Zna ogólne prawidłowości procesu nauczania – uczenia się i ich praktycznych zastosowań w planowaniu, realizacji oraz ewaluacji procesu kształcenia.																			
3. Ma świadomość roli wykształcenia ogólnego i zawodowego w rozumieniu świata i kierowaniu sobą, projektowaniu własnego rozwoju osobistego i zawodowego.																			
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																			
KOD		OPIS																EFEKT	
Wiedza																			
W1		Zna w stopniu zaawansowanym procesy tworzenia się i oddziaływania głównych środowisk wychowawczych, ma wiedzę o występujących w nich problemach oraz o przyczynach tych																K_W10	
		W1.1		Student zna genezę dydaktyki ogólnej jako nauki; przedmiot badań, zadania i funkcje dydaktyki, współczesne systemy dydaktyczne: dydaktyka Jana Komeńskiego; dydaktyka herbartowska jako teoretyczna podstawa szkoły tradycyjnej, dydaktyka deweyowska jako podstawa szkoły progresywistycznej.															
		W1.2		Zna i posługuje się podstawowymi pojęciami dydaktyki ogólnej, zna zakres i wyjaśnia cele w zakresie opieki, wychowania i edukacji.															
W2		Zna w stopniu zaawansowanym wszystkie elementy systemu edukacji, ich powiązania prawne, organizacyjne, instytucjonalne uwarunkowania oraz praktyczne rozwiązania w każdym elemencie tego systemu.																K_W14	
		W2.1		Zna i rozumie zagadnienia klasy szkolnej jako środowiska edukacyjnego.															
		W2.2		Zna i rozumie współczesne koncepcje nauczania i cele kształcenia, zasady, metody, formy, środki dydaktyczne, organizację procesu kształcenia, sposoby projektowania działań edukacyjnych.															

Umiejętności					
U1	Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).			K_U03	
	U1.1	Student potrafi wybrać model lekcji i zaprojektować jej strukturę, dobrać metody nauczania do nauczanych treści, zaprojektować działania służące integracji klasy.			
	U1.2	Student potrafi zaplanować pracę z uczniem zdolnym, potrafi dokonać oceny pracy ucznia i zaprezentować ją w formie oceny kształtującej.			
U2	Umie w stopniu zaawansowanym wybrać metody i formy działania biorąc pod uwagę ich adekwatność do problemów występujących w konkretnych obszarach działalności pedagogicznej.			K_U15	
	U2.1	Student potrafi zidentyfikować potrzeby dostosowania metod pracy do klasy zróżnicowanej pod względem poznawczym, kulturowym, statusu społecznego lub materialnego.			
Kompetencje					
K1	Postępuje w stopniu zaawansowanym w sposób odpowiedzialny i etyczny.			K_K05	
	K1.1	Student jest gotów do twórczego poszukiwania najlepszych rozwiązań dydaktycznych sprzyjających postępom uczniów.			
	K1.2	Student ma refleksyjne spojrzenie na rolę nauczyciela-wychowawcy: wzór osobowy nauczyciela-wychowawcy.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Dydaktyka jako subdyscyplina pedagogiczna. Współczesne systemy dydaktyczne. Proces nauczania i uczenia się.			5	3
2	Cele kształcenia. Treści kształcenia. Zasady kształcenia. Metody nauczania-uczenia się.			5	3
3	Podręczniki i środki dydaktyczne. Kontrola i ocena osiągnięć szkolnych uczniów. Nauczyciel: kompetencje, rozwój zawodowy.			5	3
Ćwiczenia				15	9
1	Sytuacja dydaktyczno-wychowawcza jako podstawowa kategoria analizy i konstruowania procesu kształcenia			5	3
2	Alternatywne systemy edukacji. Indywidualizacja procesu kształcenia.			10	6
METODY DYDAKTYCZNE					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
poprawność merytoryczna i metodyczna prezentacji					
Ćwiczenia					
poprawność merytoryczna i metodyczna prezentacji					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS			EFEKT	
		Wiedza	e-Wykład		
W1	W1.1	1	prezentacja multimedialna	K_W10	
		2	aktywność na zajęciach		
	W1.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	prezentacja multimedialna	K_W14	
		2	aktywność na zajęciach		
	W2.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
		Umiejętności	e-Wykład		
U1	U1.1	1	prezentacja multimedialna	K_U03	
		2	aktywność na zajęciach		
	U1.2	1	prezentacja multimedialna		

	U1.2	2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	prezentacja multimedialna	K_U15	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	prezentacja multimedialna	K_K05	
		2	aktywność na zajęciach		
	K1.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	prezentacja multimedialna	K_W10	
		2	aktywność na zajęciach		
	W1.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	prezentacja multimedialna	K_W14	
		2	aktywność na zajęciach		
	W2.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	prezentacja multimedialna	K_U03	
		2	aktywność na zajęciach		
	U1.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	prezentacja multimedialna	K_U15	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	prezentacja multimedialna	K_K05	
		2	aktywność na zajęciach		
	K1.2	1	prezentacja multimedialna		
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKLAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		10	20
	2	Czytanie wskazanej literatury		20	20
	3	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.		20	20
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		20	22
		Suma godzin:		100	100
		Punkty ECTS:		4	4
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Bereźnicki F., <i>Podstawy kształcenia ogólnego</i> , Impuls, Kraków 2011.				

2	Bereźnicki F., <i>Dydaktyka szkolna dla kandydatów na nauczycieli</i> , Impuls, Kraków 2015.
3	Brudnik E., Moszyńska A., Owczarska B., <i>Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie: przewodnik po metodach aktywizujących</i> , ZNP, Kielce 2010.
4	Hattie J., <i>Widoczne uczenie się dla nauczycieli: jak maksymalizować siłę oddziaływania na uczenie się</i> , PWN, Warszawa 2015.
Uzupełniająca	
1	Pólturzycki J., <i>Niepokój o dydaktykę</i> , ITE, Warszawa–Radom 2014.
2	Spitzer M., <i>Jak uczy się mózg</i> , PWN, Warszawa 2012.
3	Klus-Stańska D., <i>Paradygmaty dydaktyki: myśleć teorii o praktyce</i> , PWN, Warszawa 2018.

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																							
Nazwa przedmiotu (modułu)				Teoretyczne podstawy wychowania												Kod przedmiotu			K11				
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych											
Poziom kształcenia				Studia pierwszego stopnia								Profil studiów				praktyczny							
Kierunek studiów				Pedagogika								Specjalność											
Moduł kształcenia				Kierunkowy								Język wykładowy				polski							
Semestr				II								Forma zaliczenia				Egzamin							
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	E2	4										9	E2	4						
						15	ZO2	4										9	ZO2	4			
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						70						Praca własna studenta						82					
Razem						100						Razem						100					
ECTS						4						ECTS						4					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Podstawowa wiedza z przedmiotów humanistycznych i świadomość wyboru kierunku studiów. Umiejętność samodzielnego uczenia się i wzbogacania poziomu swej wiedzy.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Przekazane wiedzy na temat wartości, celów, form, metod oraz technik oddziaływań wychowawczych. Zapoznanie z dziedzinami wychowania, podstawowymi środowiskami wychowawczymi.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																EFEKT					
Wiedza																							
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																K_W01					
		W1.1		Wyjaśnia zakresy pojęciowe terminów wykorzystywanych w teorii wychowania (rodzina, grupa rówieśnicza, środowisko wychowawcze, metody wychowania, proces wychowania, wychowanie).																			
W2		Zna w stopniu zaawansowanym procesy tworzenia się i oddziaływania głównych środowisk wychowawczych, ma wiedzę o występujących w nich problemach oraz o przyczynach tych																K_W10					
		W2.1		Omawia wpływ środowisk wychowawczych na rozwój jednostki																			
W3		Zna w stopniu zaawansowanym subdyscypliny pedagogiczne, ich wzajemne związki oraz specyfikę w powiązaniu ze studiowaną specjalnością.																K_W13					
		W3.1		Wskazuje na różnice między ujęciami klasyfikacyjnymi koncepcji pedagogicznych																			
Umiejętności																							
U1		Umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej w stopniu zaawansowanym rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań organizatorów i animatorów procesów edukacji.																K_U04					
		U1.1		Projektuje wpływ środowisk wychowawczych na rozwój jednostki.																			

U2	Umie w stopniu zaawansowanym argumentować własne stanowisko, prezentować własne poglądy w odniesieniu do wybranych koncepcji i przejawów pedagogicznych działań.		K_U14	
	U2.1	Argumentuje znaczenie metod wychowania oraz norm i wartości w kształtowaniu osobowości wychowanka		
U3	Umie w stopniu zaawansowanym dostrzec mechanizmy funkcjonowania jednostek i grup społecznych; zdaje sobie sprawę z podmiotowej roli człowieka w różnych strukturach społecznych.		K_U24	
	U3.1	Ukazuje różnice i podobieństwa koncepcji pedagogicznych		
Kompetencje				
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K1.1	Wykazuje zaangażowanie w zdobywanie wiedzy z zakresu codziennej praktyki wychowawczej.		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Teoria wychowania jako dyscyplina pedagogiki – pojęcie teorii wychowania, podstawowa terminologia i zakres badań.		2	2
2	Wychowanie w świetle koncepcji pedagogicznych i psychologicznych.		2	1
3	Pojęcie wychowania i jego cechy. Wychowanie jako proces kształtowania osobowości.		2	1
4	Społeczny kontekst wychowania. Typ ustroju społecznego państwa i system oświatowy a fundamentalne zasady wychowania.		2	1
5	Modele przemian wartości i norm moralnych, tendencje przemian społecznych i źródła zagrożeń wartości we współczesnym świecie.		2	1
6	Analiza procesu wychowania – jego struktura, ideał, podstawowe cele i ich rodzaje, metody i środki wychowania. Źródła celów.		2	1
7	Podstawowe środowiska wychowawcze – rodzina, szkoła, organizacje społeczne itp.		2	1
8	Techniki oddziaływań wychowawczych.		1	1
Ćwiczenia			15	9
1	Pojęcie wychowania i jego cechy.		2	1
2	Rola podstawowych środowisk wychowawczych w procesie wychowania.		2	1
3	Charakterystyka procesu wychowawczego.		2	1
4	Cele i metody wychowania.		3	2
5	Operacjonalizacja celów wychowania.		1	1
6	Zasady i formy wychowania.		2	1
7	Sytuacje wychowawcze. Psychospołeczne warunki skutecznego wychowania.		3	2
METODY DYDAKTYCZNE				
Środki audiowizualne.				
KRYTERIA OCENY				
e-Wykład				
Test sprawdzający wiedzę.				
Ćwiczenia				
Ocena na podstawie aktywności studentów i wykonanego projektu.				
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ				
KOD	OPIS			EFEKT
Wiedza e-Wykład				
W1	W1.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_W01
		2	aktywność na zajęciach	
W2	W2.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_W10
		2	aktywność na zajęciach	
W3	W3.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_W13
		2	aktywność na zajęciach	
Umiejętności e-Wykład				
U1	U1.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_U04
		2	aktywność na zajęciach	

U2	U2.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_U14	
		2	aktywność na zajęciach		
U3	U3.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_U24	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	egzamin pisemny pytania otwarte	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	prezentacja multimedialna	K_W01	
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	prezentacja multimedialna	K_W10	
		2	aktywność na zajęciach		
W3	W3.1	1	prezentacja multimedialna	K_W13	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	prezentacja multimedialna	K_U04	
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	prezentacja multimedialna	K_U14	
		2	aktywność na zajęciach		
U3	U3.1	1	prezentacja multimedialna	K_U24	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	prezentacja multimedialna	K_K02	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKLAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		20	27
	2	Czytanie wskazanej literatury		15	15
	3	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.		20	20
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		15	20
		Suma godzin:		100	100
		Punkty ECTS:		4	4
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Hejnicka-Bezwińska T., <i>Pedagogika: podręcznik dla pierwszego stopnia kształcenia na poziomie wyższym</i> , Difin, Warszawa 2015.				
2	Łobocki M., <i>Teoria wychowania w zarysie</i> , Impuls, Kraków 2008.				
Uzupełniająca					
1	Kwieciński Z., Śliwerski B. (red.), <i>Pedagogika: podręcznik akademicki</i> , t. 1, PWN, Warszawa 2005.				
2	Śliwerski B. (red.), <i>Pedagogika: podręcznik akademicki</i> , t. 2, PWN, Warszawa 2005.				

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE																						
Nazwa przedmiotu (modułu)			Logopedia												Kod przedmiotu		K12					
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot			Instytut Nauk Społecznych																			
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia									Profil studiów			praktyczny							
Kierunek studiów			Pedagogika									Specjalność										
Moduł kształcenia			Kierunkowy									Język wykładowy			polski							
Semestr			V									Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną							
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																						
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE										
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty	
			15	ZO5	2										9	ZO5	2					
						15	ZO5	2										9	ZO5	2		
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																						
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE										
e-Wykład						15						e-Wykład						9				
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9				
Razem						30						Razem						18				
Praca własna studenta						20						Praca własna studenta						32				
Razem						50						Razem						50				
ECTS						2						ECTS						2				
WYMAGANIA WSTĘPNE																						
Znajomość etapów rozwoju dziecka.																						
CEL PRZEDMIOTU																						
Wyposażyć studenta w wiedzę na temat zakresu zagadnień logopedycznych, uświadomić istotę i wagę zagadnień związanych z mową i komunikacją, zweryfikować umiejętności studentów w zakresie poprawnej wymowy.																						
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																						
KOD		OPIS																EFEKT				
Wiedza																						
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																		K_W01		
		W1.1		Zna i rozumie podstawowe terminy logopedyczne.																		
W2		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym różne teorie komunikacji, społeczno- kulturowe konteksty ich powstawania oraz złożone procesy warunkujące ich występowanie, zna ich powiązania ze studiowaną specjalnością.																		K_W08		
		W2.1		Zna i rozumie miejsce logopedii w nauce o komunikacji i w pedagogice, jest świadomy jej wartości w społecznym rozwoju człowieka.																		
Umiejętności																						
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).																		K_U03		
		U1.1		Potrafi wykorzystać wiedzę z zakresu logopedii w pracy zawodowej - na tyle rozpoznać problem logopedyczny, aby zaproponować rodzicowi pacjenta / pacjentowi / podopiecznemu właściwą pomoc specjalisty.																		
U2		Umie, na podstawie posiadanej wiedzy teoretycznej, w stopniu zaawansowanym rozpoznać, opisać, interpretować motywy oraz sposoby zachowań wychowanków oraz osób uczących się.																		K_U05		

U2	U2.1	Umie dostrzec problem logopedyczny i zależność między komunikacją a społecznym życiem wychowanków.		K_U03	
Kompetencje					
K1	W stopniu zaawansowanym posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.			K_K01	
	K1.1	Ma świadomość tego, jak szeroką i wieloaspektową nauką jest logopedia - na ile zdobyta wiedza uprawnia go do działań pedagogicznych, a w jakich aspektach wymaga podjęcia osobnych studiów.			
K2	Jest zdolny w stopniu zaawansowanym do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.			K_K07	
	K2.1	Jest gotowy do właściwej współpracy ze specjalistami z zakresu logopedii.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Przedmiot i zadania logopedii. Działy logopedii i jej specjalizacje zawodowe.			2	2
2	Budowa aparatu mowy (układ oddechowy, fonacyjny, artykulacyjny).			4	2
3	Kształtowanie się mowy dziecka. Norma rozwojowa a opóźnienie rozwoju mowy.			3	2
4	Proces komunikacji językowej i jego zakłócenia. Kryteria klasyfikacji zaburzeń mowy. Terminologia. Charakterystyka poszczególnych zaburzeń mowy i wad wymowy.			2	1
5	Przyczyny zaburzeń mowy. Profilaktyka w tym zakresie.			2	1
6	Wpływ korzystania z mediów na mowę i komunikację.			2	1
Ćwiczenia				15	9
1	Wprowadzenie do zasad pracy z dzieckiem z problemami logopedycznymi.			1	1
2	Polski system fonologiczny (alfabet fonetyczny, głoska a litera, głoska a fonem, podział głosek na samogłoski i spółgłoski, klasyfikacja głosek, upodobnienia fonetyczne).			3	2
3	Charakterystyka zaburzeń mowy najczęściej spotykanych u dzieci młodszych (sygmatyzm, kapacyzm, gammacyzm, rotacyzm, wymowa bezdźwięczna itp.).			4	2
4	Alternatywne formy komunikacji.			3	1
5	Lekcje dykcji i warsztat lektora.			4	3
METODY DYDAKTYCZNE					
Platforma e-learningowa Google Classroom – do udostępniania materiałów, komunikacji, testów. Prezentacje multimedialne (PowerPoint/PDF) – z zakresu anatomii i fizjologii narządów mowy, klasyfikacji zaburzeń mowy, podstaw diagnozy logopedycznej. Filmy edukacyjne i materiały audio – prezentujące zaburzenia mowy i ich terapię. Interaktywne zasoby edukacyjne online – quizy, testy, ćwiczenia fonetyczne. Podręczniki i literatura specjalistyczna.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
1. Kolokwium pisemne pytania zamknięte. 2. Wykonywanie quizów i zadań interaktywnych. 3. Terminowość realizacji zadań i testów cząstkowych. Przestrzeganie terminów realizacji elementów e-wykładu. Nieterminowe oddanie zadań może skutkować obniżeniem oceny.					
Ćwiczenia					
1. Obecność i aktywność na zajęciach. Aktywność w analizie przypadków, dyskusjach, wykonywaniu ćwiczeń. 2. Przygotowanie do zajęć. Znajomość wskazanych materiałów, przygotowanie do ćwiczeń praktycznych (np. analiza nagrań, interpretacja wyników diagnozy). 3. Zadania praktyczne, np. wykonywanie ćwiczeń artykulacyjnych, prowadzenie analizy fonetyczno-fonologicznej, sporządzanie notatek z obserwacji, przygotowanie konspektu terapii logopedycznej.					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS			EFEKT	
Wiedza e-Wykład					
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W01	
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W08	
Umiejętności e-Wykład					

U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U03	
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U05	
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K01	
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K07	
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	prezentacja multimedialna	K_W01	
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	prezentacja multimedialna	K_W08	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	prezentacja multimedialna	K_U03	
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	prezentacja multimedialna	K_U05	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	prezentacja multimedialna	K_K01	
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	prezentacja multimedialna	K_K07	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów	
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		5	10
	2	Czytanie wskazanej literatury		5	6
	3	Przygotowanie pracy pisemnej, raportu, prezentacji, demonstracji, itp.		5	6
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		5	10
		Suma godzin:		50	50
		Punkty ECTS:		2	2
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Domagała A., Mirecka U. (red.), <i>Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna</i> , t. 1, <i>Rozwój sprawności językowych: podstawowe problemy logopedyczne</i> , Harmonia, Gdańsk 2021.				
2	Domagała A., Mirecka U. (red.), <i>Logopedia przedszkolna i wczesnoszkolna</i> , t. 2, <i>Diagnozowanie i terapia zaburzeń mowy</i> , Harmonia, Gdańsk 2017.				
Uzupełniająca					
1	Grabias S., Kurkowski M. (red.), <i>Logopedia: teoria zaburzeń mowy</i> , UMCS, Lublin 2014.				
2	Miśka H. (red.), <i>Z zagadnień emisji głosu</i> , UŚ, Katowice 2015. [podręcznik w bazie IBUK]				
3	Odowska-Szlachcic B., <i>Logopedia wieku rozwojowego: teoria w praktyce: wybrane zagadnienia</i> , Harmonia, Gdańsk 2023.				
4	Zaron Z., Porayski-Pomsta J. (red.), <i>Język i logopedia</i> , Bel Studio, Warszawa 2013.				

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu (modułu)			Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka												Kod przedmiotu		K13						
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot															Instytut Nauk Społecznych								
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia												Profil studiów			praktyczny					
Kierunek studiów			Pedagogika												Specjalność								
Moduł kształcenia			Kierunkowy												Język wykładowy			polski					
Semestr			II												Forma zaliczenia			Zaliczenie z oceną					
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty		
			15	ZO2	4									9	ZO2	4							
						15	ZO2	4									9	ZO2	4				
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																							
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE											
e-Wykład						15						e-Wykład						9					
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9					
Razem						30						Razem						18					
Praca własna studenta						70						Praca własna studenta						82					
Razem						100						Razem						100					
ECTS						4						ECTS						4					
WYMAGANIA WSTĘPNE																							
Student: - posiada podstawową wiedzę z zakresu rozwoju psychofizycznego dziecka w wieku od 0 do 7 lat, - zna podstawowe pojęcia pedagogiki specjalnej i rozwojowej, - rozumie znaczenie środowiska rodzinnego i wychowawczego w rozwoju dziecka, - umie pracować w grupie oraz komunikować się z członkami zespołu.																							
CEL PRZEDMIOTU																							
Celem przedmiotu jest przekazanie studentom wiedzy i umiejętności dotyczących diagnozy, planowania i realizacji działań w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka (WWR), z uwzględnieniem potrzeb dziecka i jego rodziny. Przedmiot przygotowuje do współpracy w interdyscyplinarnych zespołach WWR oraz do pracy edukacyjno-terapeutycznej z małymi dziećmi z zaburzeniami rozwojowymi.																							
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																							
KOD		OPIS																EFEKT					
Wiedza																							
W1		Zna i rozumie w stopniu zaawansowanym terminologię używaną w pedagogice, poszerzoną w zakresie właściwym dla studiowanej specjalności, oraz sposoby jej zastosowania w obrębie pokrewnych dyscyplin naukowych.																		K_W01			
		W1.1		Student zna podstawy prawne i organizacyjne systemu WWR w Polsce.																			
W2		Ma zaawansowaną wiedzę metodyczną w zakresie praktycznej działalności pedagogicznej, zwłaszcza w odniesieniu do studiowanej specjalności.																		K_W16			
		W2.1		Zna cele, metody i formy pracy w zakresie wspomaganie rozwoju dziecka.																			
Umiejętności																							
U1		Potrafi w stopniu zaawansowanym opisywać, na podstawie własnej obserwacji, różne przejawy zachowań w wybranym przez siebie obszarze społecznej praktyki.																		K_U01			
		U1.1		Potrafi rozpoznać symptomy opóźnień rozwojowych u dziecka we wczesnym wieku.																			
U2		Posiada zdolność do inicjowania i organizowania działalności pedagogicznej w wybranym obszarze praktyki pedagogicznej.																		K_U22			
		U2.1		Umie zaplanować działania wspierające rozwój dziecka w różnych obszarach (poznawczy, emocjonalny, motoryczny, społeczny).																			

Kompetencje					
K1	W stopniu zaawansowanym posiada samowiedzę dotyczącą własnego profesjonalizmu oraz osobistych możliwości i ograniczeń, jest gotów do pracy nad własnym rozwojem, także podczas pedagogicznej działalności praktycznej.			K_K01	
	K1.1	Ma świadomość odpowiedzialności zawodowej za podejmowane działania diagnostyczne i wspierające. Rozumie znaczenie ciągłego doskonalenia zawodowego w obszarze wczesnej interwencji.			
K2	Jest zdolny w stopniu zaawansowanym do współpracy i współdziałania z innymi - specjalistami i niespecjalistami - zarówno podczas pracy indywidualnej jak i zespołowej.			K_K07	
	K2.1	Rozumie znaczenie współpracy z rodziną dziecka objętego WWR. Potrafi współpracować z zespołem interdyscyplinarnym i rodzicami.			
TREŚCI KSZTAŁCENIA				ST	NST
TEMAT				30	18
e-Wykład				15	9
1	Istota i cele wczesnego wspomagania rozwoju dziecka			2	1
2	Ramy prawne i organizacja systemu WWR w Polsce			2	1
3	Etapy rozwoju dziecka od urodzenia do 7 roku życia			4	3
4	Czynniki ryzyka i zaburzenia rozwojowe – identyfikacja i znaczenie			3	2
5	Rola zespołu WWR i interdyscyplinarna współpraca			2	1
6	Współpraca z rodziną – wsparcie rodziców i ich rola w terapii			2	1
Ćwiczenia				15	9
1	Analiza przypadków – rozpoznanie potrzeb rozwojowych			3	2
2	Konstruowanie indywidualnego programu wspomagania rozwoju			3	2
3	Wspomaganie rozwoju dziecka z niepełnosprawnością intelektualną, ASD, MPD. Wybrane metody pracy z dzieckiem w wieku 0–7 lat			3	2
4	Komunikacja z rodziną dziecka i wsparcie psychopedagogiczne			3	1
5	Indywidualny program wspomagania rozwoju - opracowanie na podstawie analizy studium przypadku – projekt zespołowy			3	2
METODY DYDAKTYCZNE					
1. Platforma e-learningowa Google Classroom – umożliwiająca dostęp do materiałów dydaktycznych, filmów, zadań oraz kontakt z wykładowcą. 2. Prezentacje multimedialne – ilustrujące treści wykładowe, w tym rozwój dziecka, system WWR, przykłady metod terapeutycznych. 3. Filmy edukacyjne i dokumentalne – prezentujące rozwój dziecka, przykłady sesji terapeutycznych, metody pracy z dzieckiem i rodziną. 4. Literatura specjalistyczna, artykuły naukowe, akty prawne. 5. Karty obserwacji i arkusze analizy rozwoju dziecka – stosowane podczas symulacji i analizy przypadków. 6. Pomoce edukacyjno-terapeutyczne, np. zestawy materiałów do komunikacji alternatywnej i wspomagającej (AAC), plansze rozwojowe, skale oceny funkcjonowania dziecka. 7. Narzędzia diagnostyczne i przesiewowe (do demonstracji). 8. Filmy instruktażowe – prezentujące wybrane metody w pracy w ramach WWR. 9. Tablica multimedialna, flipchart, rzutnik, karty pracy – do pracy zespołowej i prezentacji. 10. Przykłady dokumentacji zespołu WWR – analiza formalnych aspektów pracy.					
KRYTERIA OCENY					
e-Wykład					
1. Kolokwium pisemne pytania zamknięte. 2. Systematyczne logowanie się i obecność na platformie e-learningowej, udział np. w forum tematycznym / dyskusjach.					
Ćwiczenia					
1. Aktywność i zaangażowanie w pracy zespołowej i indywidualnej (np. udział w analizie przypadków, udział w symulacjach, współpraca w zadaniach praktycznych). 2. Zadanie praktyczne - Indywidualny program wspomagania rozwoju (opracowanie na podstawie analizy studium przypadku). Projekt zespołowy (zgodność z założeniami programowymi, poprawność merytoryczna i formalna, kreatywność i umiejętność dostosowania do potrzeb i możliwości dziecka). Krótka prezentacja tematu (czytelność i uporządkowanie treści, zastosowanie wiedzy z wykładów, ćwiczeń i literatury).					
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ					
KOD	OPIS				EFEKT
Wiedza e-Wykład					
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte		K_W01

W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_W16	
Umiejętności e-Wykład					
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U01	
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_U22	
Kompetencje e-Wykład					
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K01	
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania zamknięte	K_K07	
Wiedza Ćwiczenia					
W1	W1.1	1	projekt	K_W01	
		2	aktywność na zajęciach		
W2	W2.1	1	projekt	K_W16	
		2	aktywność na zajęciach		
Umiejętności Ćwiczenia					
U1	U1.1	1	projekt	K_U01	
		2	aktywność na zajęciach		
U2	U2.1	1	projekt	K_U22	
		2	aktywność na zajęciach		
Kompetencje Ćwiczenia					
K1	K1.1	1	projekt	K_K01	
		2	aktywność na zajęciach		
K2	K2.1	1	projekt	K_K07	
		2	aktywność na zajęciach		
FORMY OCENY					
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:					
2,0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów			4,0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów
3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów			4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów			5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
Forma aktywności					
Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk				30	18
Praca własna	1	Przygotowanie do zajęć		20	22
	2	Czytanie wskazanej literatury		15	20
	3	Przygotowanie projektu		20	20
	4	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		15	20
Suma godzin:				100	100
Punkty ECTS:				4	4
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Cieszyńska J., Korendo M., <i>Wczesna interwencja terapeutyczna: stymulacja rozwoju dziecka: od noworodka do 6 roku życia</i> , Wydawnictwo Edukacyjne, Kraków 2007.				
2	Cytowska B. (red.), Winczura B. (red.), <i>Wczesna interwencja i wspomaganie rozwoju małego dziecka</i> , Impuls, Kraków 2006.				
3	Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomagania rozwoju dzieci (Dz. U. 2017 poz. 1635)				
Uzupełniająca					

1	Brejnak W. (red.), Zabłocki K. (red.), <i>Wczesna diagnoza i wspomaganie rozwoju dziecka z dysfunkcjami: praca zbiorowa</i> , Stowarzyszenie Dobra Wola, Warszawa 2009.
2	Plutecka K. (red.), Czyż A. (red.), <i>Wczesne wspomaganie rozwoju dzieci: konteksty teoretyczne i praktyczne rozwiązania</i> , UJ, Kraków 2021.
3	Wentrych A., <i>Wczesne wspomaganie rozwoju dziecka – na czym polega i dla kogo jest przeznaczone?</i> , [w:] "Blżej Przedszkola", nr 12, 2024, s. 5–7.

INFORMACJE PODSTAWOWE O PRZEDMIOCIE

Nazwa przedmiotu (modułu)			Historia wychowania												Kod przedmiotu			K14								
Nazwa jednostki prowadzącej przedmiot												Instytut Nauk Społecznych														
Poziom kształcenia			Studia pierwszego stopnia												Profil studiów			praktyczny								
Kierunek studiów			Pedagogika												Specjalność											
Moduł kształcenia			Kierunkowy												Język wykładowy			polski								
Semestr			I												Forma zaliczenia			Egzamin								
WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ DYDAKTYCZNYCH																										
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE														
Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty			Wykład			e-Wykład			Ćwiczenia			Warsztaty					
			15	E1	4										9	E1	4									
						15	ZO1	4										9	ZO1	4						
SUMARYCZNY WYMIAR GODZINOWY ZAJĘĆ																										
STUDIA STACJONARNE												STUDIA NIESTACJONARNE														
e-Wykład						15						e-Wykład						9								
Ćwiczenia						15						Ćwiczenia						9								
Razem						30						Razem						18								
Praca własna studenta						70						Praca własna studenta						82								
Razem						100						Razem						100								
ECTS						4						ECTS						4								
WYMAGANIA WSTĘPNE																										
Definiowanie, rozumienie sensu, znaczenia pojęcia "edukacja", terminu "kształcenie", "nauczanie", "uczenie się", "wychowanie".																										
CEL PRZEDMIOTU																										
Omówienie celów, form, metod, technik, środków, zasad wychowania i nauczania oraz rozwoju oświaty i nauki w aspekcie dziejowym. Omówienie roli wychowawcy i wychowanka oraz nauczyciela i ucznia w procesie edukacji w kontekście dziejowym. Opisanie ideałów oraz koncepcji i systemów kształcenia, nauczania, uczenia się, wychowania w ujęciu dziejowym.																										
EFEKTY UCZENIA SIĘ DLA PRZEDMIOTU																										
KOD		OPIS																						EFEKT		
Wiedza																										
W1		Ma zaawansowaną wiedzę na temat edukacji, wychowania i uczenia się, oraz uniwersalnych, humanistycznych, społeczno-kulturowych, ideologicznych, biologicznych, psychologicznych i medycznych kontekstów tych procesów.																						K_W03		
W1.1		Student ma wiedzę na temat celów, form, metod, technik, środków, zasad wychowania i nauczania oraz rozwoju oświaty i nauki w aspekcie dziejowym.																								
W2		Zna w stopniu zaawansowanym różne koncepcje wychowania i edukacji, ich źródła, uwarunkowania, następstwa i konsekwencje wyboru każdej z nich, a także generowane przez nie trudności.																						K_W09		
W2.1		Student ma wiedzę na temat roli wychowawcy i wychowanka oraz nauczyciela i ucznia w procesie edukacji w kontekście dziejowym.																								
W3		Ma zaawansowaną wiedzę o tradycji i współczesnych przeobrażeniach systemów pedagogicznych, zwłaszcza dotyczących studiowanej specjalności.																						K_W11		
W3.1		Student ma wiedzę na temat ideałów oraz koncepcji i systemów kształcenia, nauczania, uczenia się, wychowania w ujęciu dziejowym.																								
Umiejętności																										

U1	Potrafi w stopniu zaawansowanym wykorzystać zdobytą wiedzę teoretyczną w odniesieniu do konkretnych sytuacji pedagogicznej praktyki (opiekuńczej, wychowawczej, edukacyjnej, kulturalnej, pomocowej).		K_U03	
	U1.1	Student ma umiejętność analizy i interpretacji celów, form, metod, technik, środków, zasad wychowania i nauczania oraz rozwoju oświaty i nauki w aspekcie dziejowym.		
U2	Potrafi w stopniu zaawansowanym, dzięki posiadanej wiedzy teoretycznej, diagnozować problemy pedagogiczne w odniesieniu do działalności praktycznej.		K_U06	
	U2.1	Student ma umiejętność analizy i interpretacji roli wychowawcy i wychowanka oraz nauczyciela i ucznia w procesie edukacji w kontekście dziejowym.		
U3	Dostrzega związki przyczynowo-skutkowe w praktycznej działalności pedagogicznej.		K_U20	
	U3.1	Student ma umiejętność analizy i interpretacji ideałów oraz koncepcji i systemów kształcenia, nauczania, uczenia się, wychowania w ujęciu dziejowym.		
Kompetencje				
K1	Posługuje się w stopniu zaawansowanym zdobytą wiedzą w praktycznej działalności pedagogicznej, rozumie społeczne znaczenie wiedzy pedagogicznej.		K_K02	
	K1.1	Student posiada kompetencję związaną z realizowaniem teorii w praktyce, ze stosowaniem teorii w praktyce.		
K2	Postępuje w stopniu zaawansowanym w sposób odpowiedzialny i etyczny.		K_K05	
	K2.1	Student posiada kompetencję związaną z etycznym postępowaniem, moralnym zachowaniem.		
K3	Jest odpowiedzialny za siebie i innych oraz za swoje działania pedagogiczne.		K_K08	
	K3.1	Student posiada kompetencję związaną z dojrzałością, odpowiedzialnością za siebie, za innych, za aktywność, czynności, działalność o charakterze pedagogicznym.		
TREŚCI KSZTAŁCENIA			ST	NST
TEMAT			30	18
e-Wykład			15	9
1	Historia wychowania jako nauka.		2	1
2	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce starożytności - w okresie starożytnej Grecji.		2	1
3	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce starożytności - w okresie starożytnego Rzymu.		2	1
4	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce średniowiecza (na świecie, w Europie oraz w Polsce).		2	1
5	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce nowożytności - w okresie odrodzenia (na świecie, w Europie i w Polsce).		2	1
6	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce nowożytności - w okresie baroku (na świecie, w Europie i w Polsce).		1	1
7	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce nowożytności - w okresie oświecenia (na świecie, w Europie i w Polsce).		1	1
8	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce nowożytności - w okresie romantyzmu (na świecie, w Europie i w Polsce).		1	1
9	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce nowożytności - w okresie pozytywizmu (na świecie, w Europie i w Polsce).		1	0,5
10	Edukacja (kształcenie, szkolnictwo, wychowanie) w epoce współczesności - w wieku XX (na świecie, w Europie i w Polsce).		1	0,5
Ćwiczenia			15	9
1	Edukacja w Starożytnej Grecji.		2	1
2	Edukacja w Starożytnym Rzymie.		2	1
3	Edukacja w średniowiecznej Europie.		2	1
4	Edukacja w nowożytnej Europie.		4	3
5	Edukacja we współczesnym świecie.		5	3
METODY DYDAKTYCZNE				

Wykład poglądowy. Ćwiczenia: dyskusja, analiza tekstów.				
KRYTERIA OCENY				
e-Wykład				
Egzamin ustny z całości materiału.				
Ćwiczenia				
Zaliczenie na podstawie aktywności i kolokwium pisemnego z całości materiału.				
WERYFIKACJA EFEKTÓW UCZENIA SIĘ				
KOD	OPIS			EFEKT
		Wiedza	e-Wykład	
W1	W1.1	1	egzamin ustny	K_W03
		2	aktywność na zajęciach	
W2	W2.1	1	egzamin ustny	K_W09
		2	aktywność na zajęciach	
W3	W3.1	1	egzamin ustny	K_W11
		2	aktywność na zajęciach	
		Umiejętności	e-Wykład	
U1	U1.1	1	egzamin ustny	K_U03
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	egzamin ustny	K_U06
		2	aktywność na zajęciach	
U3	U3.1	1	egzamin ustny	K_U20
		2	aktywność na zajęciach	
		Kompetencje	e-Wykład	
K1	K1.1	1	egzamin ustny	K_K02
		2	aktywność na zajęciach	
K2	K2.1	1	egzamin ustny	K_K05
		2	aktywność na zajęciach	
K3	K3.1	1	egzamin ustny	K_K08
		2	aktywność na zajęciach	
		Wiedza	Ćwiczenia	
W1	W1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_W03
		2	aktywność na zajęciach	
W2	W2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_W09
		2	aktywność na zajęciach	
W3	W3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_W11
		2	aktywność na zajęciach	
		Umiejętności	Ćwiczenia	
U1	U1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_U03
		2	aktywność na zajęciach	
U2	U2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_U06
		2	aktywność na zajęciach	
U3	U3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_U20
		2	aktywność na zajęciach	
		Kompetencje	Ćwiczenia	
K1	K1.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_K02
		2	aktywność na zajęciach	
K2	K2.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_K05
		2	aktywność na zajęciach	
K3	K3.1	1	kolokwium pisemne pytania otwarte	K_K08
		2	aktywność na zajęciach	
FORMY OCENY				
Dla każdego z efektów kształcenia określonego dla przedmiotu w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji, na ocenę:				
2.0	student uzyskuje poniżej 51% maksymalnej liczby punktów		4.0	student uzyskuje od 71% do 80% maksymalnej liczby punktów

3,0	student uzyskuje od 51% do 60% maksymalnej liczby punktów		4,5	student uzyskuje od 81% do 90% maksymalnej liczby punktów	
3,5	student uzyskuje od 61% do 70% maksymalnej liczby punktów		5,0	student uzyskuje powyżej 90% maksymalnej liczby punktów	
Kryteria oceniania wg skali:					
bardzo dobry	5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu bardzo dobrym			
dobry plus	4,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu ponad dobrym			
dobry	4	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dobrym			
dostateczny plus	3,5	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dość dobrym			
dostateczny	3	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce w stopniu dostatecznym			
niedostateczny	3	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
zaliczone	zal	student/ka zna, rozumie i wyjaśnia zakładane efekty uczenia się i potrafi je zastosować w praktyce			
niezaliczone	nzal	student/ka nie zna, nie rozumie i nie wyjaśnia zakładanych efektów uczenia się i nie potrafi ich zastosować w praktyce			
NAKŁAD PRACY WŁASNEJ STUDENTA				Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności	
		Forma aktywności			
		Godziny zajęć (wg planu studiów) z nauczycielem lub opiekunem praktyk		30	18
PW	1	Przygotowanie do zajęć		15	22
	2	Czytanie wskazanej literatury		35	35
	3	Przygotowanie do egzaminu / zaliczenia		20	25
		Suma godzin:		100	100
		Punkty ECTS:		4	4
LITERATURA					
Podstawowa					
1	Kot S., <i>Historia wychowania</i> , t. 1, PWN, Warszawa 1996.				
2	Kot S., <i>Historia wychowania</i> , t. 2, PWN, Warszawa 1996.				
3	Litak S., <i>Historia wychowania</i> , WAM, Kraków 2005.				
4	Możdżeń S. I., <i>Historia wychowania</i> , t. 1, WDD, Sandomierz 2006.				
5	Możdżeń S. I., <i>Historia wychowania</i> , t. 2, WDD, Sandomierz 2006.				
6	Możdżeń S. I., <i>Historia wychowania</i> , t. 3, WDD, Sandomierz 2006.				
7	Orczyk A., <i>Zarys historii szkolnictwa i myśli pedagogicznej</i> , PWN, Warszawa 2008.				
Uzupełniająca					
1	Hejnicka-Bezwińska T., <i>Zarys historii wychowania (1944–1989)</i> , WSP, Kielce 1996.				
2	Jaeger W., <i>Paideia: formowanie człowieka greckiego</i> , t. 1–2, PWN, Warszawa 2001.				
3	Krasnodębski M., <i>Zarys dziejów historii wychowania: Paideia od Sokratesa do Zenona</i> , PWN, Warszawa 2011.				
4	Morrou H. I., <i>Historia wychowania w starożytności</i> , PWN, Warszawa 2023.				
5	Pawlak M., <i>Zarys dziejów oświaty</i> , UKW, Bydgoszcz 2007.				
6	Wroczyński R., <i>Dzieje oświaty polskiej</i> , t. 1, PWN, Warszawa 1987.				
7	Wroczyński R., <i>Dzieje oświaty polskiej</i> , t. 2, PWN, Warszawa 1987.				